

podvoda

цена 5.50 лв. брой V Пролет 2008

СПИСАНИЕ ЗА ВОДОЛАЗЕН СПОРТ

ПОДВОДНА

ФОТО

графия

free holiday info

прочети безплатно, дай на приятел

МАРТ 2008

- КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ
- СПА ТУРИЗЪМ
- ВИНЕН ТУРИЗЪМ
- СЕЛСКИ ТУРИЗЪМ
- ПЛАНИНСКИ ТУРИЗЪМ

30

ОТ СУШАТА

От редактора

5

КЛУБ ПОД ВОДА

Имаме поща

6

ФОТОГРАФИ

Любомир Клисуров

10

Петър Николов

18

Гроздан Грозев

22

Юлиан Недев

30

Шарон Рейнис

36

Стивън Фринк

44

DIVESTYLE

BCD

52

ФИЗИОЛОГИЯ

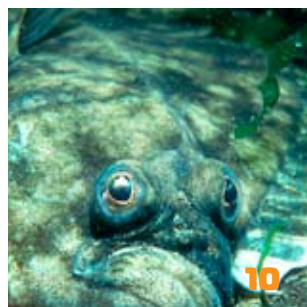
Как да изразходваме
по-малко въздух

56

ДЪЛБОКА ВОДА

Шек Ексли

60

10

44

22

18

60

52

56

36

Професионален уеб сайт за 460 лв.*

избери и ВЗЕМИ своя сайт

„ИЗИ УЕБ“ АД, гр. София, ул. „Васил Друмев“ 46, ет. 1, ап. 1, Т: 0700 1 39 32,
[02] 846 32 05, Ф: [02] 846 32 06, e-mail: office@easyweb.bg, www.easyweb.bg

* цената не включва ДДС

БЛАГОДАРИМ!

Интервютата в този брой са направени с дигитален диктофон OLYMPUS, подарък от Olympus Bulgaria.

Благодарим на Елизабет Илиева.

podVoda

редакционен екип

Веселин Михайлов
Живко Алексиев
Златин Рагев
Ивайло Еремиев

фотографи

Гроздан Грозев
Златин Рагев
Кристина Мичева, AVstudio
Любомир Клисуров
Петър Николов
Юлиан Недев
Sharon Rainis
Stephen Frink

автори в броя

Веселин Михайлов
Живко Алексиев
Златин Рагев
Теодора Попова

маркетинг и реклама

Нина Манолова
Петя Петкова

графичен дизайн

Станислава Димитрова – Таня

печат

Делта+

гистрибутори

Булгарпрес, Стрела, Жакпрес

Списание „Под Вода“ се издава от „Под Вода“ ООД и е запазена марка на „Под Вода“ ООД. Никоя част от това издание не може да бъде репродуцирана изцяло или в частност без изричното писмено разрешение на издателя. Всички права запазени. Издателят не носи отговорност за текстовете в подадените реклами, както и за грешно адресирани материали.

podVoda

ул. 6-ти септември 32
София 1000
тел.: 0889 416 846
e-mail: spisanie@podvoda.com
www.podvoda.com

ISSN 1312 - 918X

Здравейте!

В този брой сме се фокусирали върху подводната фотография. Представяме ви няколко подводни фотографии от различни поколения и специалности – млади и не толкова, любители и професионалисти. Ще видите снимките им и ще научите какво мислят за гмуркането, фотографията и живота четирима български и двама чуждестранни фотографии.

Събрали сме и всякакви съпътстващи материали, които са близо до подводната фотография – полезни съвети и дръзки. В рубриката за оборудването говорим за баластните компенсатори – изключително важен елемент, но още по-важен специално за подводните фотографии, които трябва да владеят до съвършенство контрола на плаваемостта – когато ръцете ти са заети с бокса и светкавиците, а краката ти трябва да стоят почти неподвижно, за да не плашиш рибите и да не вдигаш мътилка, идеалният контрол на плаваемостта е изключително важен.

В следващия брой планираме да разкажем за техническото гмуркане – какво е, защо е, как е... Ако познавате технически водолази или такива, които се занимават професионално с водолазна работа, обадете ни се – ще ни е любопитно да се запознаем с тях и да ги представим на по-широката публика.

А по-нататък може и да включим гиск към списанието, както предлага Николай Иванов.

За равен брой!

Златин

НАГРАДА ЗА ПИСМО!

А това е гребник, Пламен Димитров от Аймос, който получи наградата на предния брой.

Пожелаваме му никога да не греши, особено под водата.

НАГРАДАТА

Чисто нова маска Poseidon чака следващия си собственик.

Пишете ни!

ГРЕШКА!

В предния брой сме допуснали две досадни грешки в материалите за BSTD.

В рубриката „Новини“ сме пропуснали гумата „първи“ за водолазните спускания, които те осъществиха на потъналата подводница Щука 210, а в материала за GUE сме написали „използват“, вместо „въвеждат“, става дума за системата DIR в България. Уверяваме колегите от Black Sea Technical Diving, че грешките са били неволни и не сме имали никакво намерение да омаловажаваме техния принос за развитието на водолазния спорт у нас!

Моля, ако някой забележи други грешки или неточности в списанието или сайта, да ни пише, за да ги коригираме навреме.

Корица пролет

Снимка: Stephen Frink

Този път публикуваме по-малко, но по-дълги и съдържателни писма, в които давате полезни мнения и съвети. Специално благодарим на Руско Олчев от Равда за писмото му с предложение за кампания против иманярството под водата. Напълно те подкрепяме, Руско – трябва да има зверски закони и сурови наказания, защото наистина под водата останаха малко неща за гледане. Спомням си колко тъпо се почувствах, когато при първата ми водолазна ваканция в Гърция се похвалих, че съм извадил някакви странни черупки, за да ги разгледам и да разбера от какво животно са, а дайв мастерите – французин и англичанка, ме изгледаха така, сякаш съм направил нещо най-отвратително и казаха удивено: „Ама как така си ги извадил?“

По света създаването на изкуствени рифове чрез потопяването на стари кораби или самолети е официално подкрепяно от правителствата инициатива, а тук не можем да опазим от разграбване и унищожаване дори съществуващите потънали кораби.

Пожелавам на Руско и на всички нас мантилетът ни скоро да се промени така, че дори на ум да не ни идва да пипаме, разместваме и унищожаваме подводни артефакти или форми на живот. Кое то всъщност важи и за надводните неща и затова в чужбина имат запазени крепости и замъци, а от нашите селянските са откъснали и последния камък, за да си строят обори.

Руско, съвсем заслужено печелиш награда за писмо на броя. Обади ни се, за да си я получиш. А ние ще стискаме зъби и палци да изпълним пожеланието ти да изкараме и следващия шести брой, за който вече имаме материал, тъй като после ще му мислим ;о)

Честито!

Здравейте, уважаема редакция,

Като редовен читател на списанието ПОД ВОДА искам да Ви поздравя за успешното начало и се надявам да го направите поне шест броя.

Аз като начинаещ водолаз го чета с удоволствие, препрочитам го и намирам все нещо да науча. Това писмо искам да Ви напиша още от края на септември и с него да споделя с Вас един въпрос, който, мисля, засяга всички, които обичат водолазния спорт. Това, което искам да споделя с Вас, е както аз го наричам „подводно иманярство“. В края на септември при едно от последните гмуркания станахме свидетели от брега как един „колега“ подготвяше една стара котва на стотина метра от брега на около 5-6 метра дълбочина за изваждане, като ни видя, само я маркира, излезе, дойде при нас и започна да се хвали, че е вадил и други котви, че „имал“ една и край Созопол и една верига край Равда.

Седмица по-късно се засякохме на друго място край Равда, похвали ми се, че извадил котвата, даже показва снимка, беше се снимал победоносно до нея. Малко след това чужденецът, с който щяхме да се гмуркаме заедно, ме попита какво ще видим под водата. А той се беше гмуркал на много по-екзотични места от България. Именно тогава се замислих, че ако се продължава с това безогледно изваждане на всичко интересно от водата, там скоро няма да остане нищо, което да впечатлява тези, които ще се гмуркат след нас.

И както Вие пишете на сайта си, че желанието на основателите на клуба е да се грижат за опазването на подводната флора и фауна и за чистотата на бреговата ивица, мисля, че може да се добави и опазването от посегателство на подводните исторически паметници.

Сега, когато Ви пиша, все повече у мен се затвърждава идеята, че по този въпрос може да се направи много, даже ми хрумнаха идеи, които в близко бъдеще сигурно ще претърпят развитие, но първо ще се радвам да прочета и Вашето мнение.

За равен брой.

С уважение,
Руско Олчев

ИМАМЕ ПОЩА

Здравейте,

Аз съм ви редовен читател и мога да кажа, че списанието от първи брой насам става все по-добро.

Искам да ви кажа, че за мен като абсолютен новобранец и ентузиаст най-интересна остава рубриката за екипировка (мокри и сухи костюми и т.н.) и ви моля да я продължите с всичко останало – регулатори, баластни компенсатори и другите части на екипировката, защото за начинаещия е важно да може да се ориентира и да разбира.

Имам и една идея за списанието – не може ли да се сложи и диск към него, примерно с различни клипове или филми (документални, научно-популярни) на водолазна тематика, смятам, че всички

читатели много добре ще го оценят. Тък и това са 4 броя на година и ще има време да се подбере най-доброто съдържание за този диск :)

И друга идея, по отношение на клуба „Под вода“, понеже аз съм работил в една подобна организация – клуб на хотелските собственици и мениджъри в БГ, бих могъл да спомогна за някакви съвместни дейности. Примерно, в тази хотелиерска организация членуват много хотели от черноморието и може да се търси някакъв контакт с тях – да се промотира още повече водолазното дело на туристите, които идват лятото по Черноморието. Тук вече, ако и управата на „Под вода“ има някакви идеи, аз мога да помагам с каквото е нужно.

Поздрави, Николай Иванов

Здравейте, приятели.

Привет от всички плевенски пещерници и алпинисти и особено от тези, които се занимаваме с гмуркне, макар и любителски.

Поздравления за списанието. Купуваме си всеки нов брой и естествено го препрочитаме по няколко пъти. А и всеки нов брой е по-добър от предишния.

Имаме някои препоръки или по-скоро молби: бихме искали да публикувате материали, свързани с всякакви поставени

рекорди във водолазното дело, както в България, така и по света. Това смятаме, че е една обширна и интересна тематика. Другата ни молба е да напишете някоя статия за българските технически водолази – интервюта, каква подводна работа извършват, кога, как, екипировка и т.н.

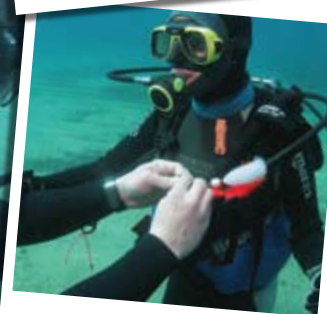
Като цяло едно голямо браво и от нас за чудесния Ви екип и работата, която той върши. Желаем ви успехи, а на нас си пожелаваме списанието ви да излиза по-често :) поне на 2 месеца.

Орлин Колов

ЕКСПЕДИЦИИ

След като направихме едно предпремиерно гмуркане на язовир Искър при 2 градуса вода и 1 метър видимост, решихме да открием сезона по по-подходящ начин и затова отскочихме до Гърция, където водата беше малко по-топла (14 градуса), но пък видимостта - почти 20 метра! Дори си разгадохме мартеници под водата!

НОВИНИ

■ SEEMAN В БЪЛГАРИЯ!

Вече и у нас може да намерите разнообразните, качествени и евтини продукти на реномираната германска марка Seeman, която отскоро се присъедини към групата на Scubapro и Uwatec. Търсете продуктите на Seeman в магазин Sportissimo на булевард Стамболийски 51 в София.

■ ПРОЛЕТНИ ПРОМОЦИИ В МАГАЗИН SPORTISSIMO!

Специална пролетна отстъпка от 10% за всяка закупена водолазна стока от магазин Sportissimo срещу представяне на членската карта за клуб Под вода.

Побързайте - лятото идва!

-10%
САМО ЗА
КЛУБНИ ЧЛЕНОВЕ!

ПОДВОДНАТА ФОТОГРАФИЯ

Както обявихме в началото, този брой е посветен на подводната фотография. Затова в следващите страници ще ви представим 6 подводни фотографии, четирима от България – Любомир Клисуров, Петър Николов, Гроздан Грозев и Юлиян Недев и двама от чужбина – чаровната Шарон Рейнис от Израел и най-публикуваният подводен фотограф в света – Стивън Фринк от САЩ.

Всеки от тях има различен опит, снима различни неща под водата и използва различни апарати – от класическия филмов Nikonos V, през любителския дигитален Canon A85, полупрофесионалните Canon 300D, 400D и Nikon D80, до най-новото супер оръдие, 21 мегапикселивият Canon 1Ds Mark III.

От разказите им ще научите как всеки от тях е започнал, какви похвати използва и как-во мисли за любимото си хоби – професия.

Надяваме се, че интервютата им, дадени специално за списание „Под Вода“ ще ви вдъхновят.

Nikonos I и Nikonos V на Любомир Клисуров. Сега продължава да снима с лентови апарати. Освен двата Nikonos, притежава две светкавици, цялата гама от обективи, коригирани за вода.

Петър Николов прави първите си снимки със Skina – автоматичен китайски апарат с филм. Следва Зенит 3, огледално-рефлексен с фабричен бокс. Сега снима с Canon A85, дигитален, с фабричен бокс.

Гроздан Грозев започва със старите руски боксове за апарат Зорки. Днес снима с Бокс Ikelite с Canon, серията А – филмов апарат, и цифров Canon 300D със светкавици Ikelite 50.

Юлиян Недев започва с Nikonos I. Днес снима с Canon 300D, бокс Ikelite и Canon 400D, боксове Sea&Sea и Evamarine, светкавица Sunpack Marine 35.

Първите си подводни снимки Шарон Рейнис прави със семпъл дигитален апарат – Canon Powershot A70. След това с огледално-рефлексен апарат – Nikon D70 в бокс Ikelite. Днес снима с Nikon D80 в бокс Fantasea FD80, с няколко подводни светкавици Fantasea и три обектива за различни цели.

Първият апарат на Стивън Фринк е Nikonos II с 35 мм обектив. Следва бокс Sea&Sea за Bronica 6x6 през 1979. Днес снима само със Seacam боксове, в момента за Canon EOS 1Ds MKII, но смята скоро да го смени с 21-мегапикселивия Canon 1Ds MKIII.

ВЪРХОВНО ПОСТИЖЕНИЕ, ДЕФИНИРАНО ПО НОВ НАЧИН.

Ако търсите регулатор, който да ви осигури оптимални резултати във всяка ситуация, МК 17/G250V е правилният избор.

Управляваната чрез мембрана, балансирана първа степен се допълва прекрасно с нашия класически модел G250V. С помощта на най-новите технологии се осигурява 35% по-голям въздушен поток.

Капсулираната първа степен и металните компоненти на втората степен правят регулатора извънредно подходящ за студена вода и сурови условия.

Предлага се като комплект с първа степен МК 17 или с МК 19 с въртяща се глава.

**DEEP DOWN YOU
WANT THE BEST**

www.podvoda.com
Sportissimo
бул. Стамболийски 51, София
GSM: 0889 416 846
magazin@podvoda.com

**ПРЕДПОЧИТАН ОТ ВОДОЛАЗИТЕ,
КОИТО ИСКАТ НАЙ-ДОБРОТО.**

Любомир Клисуров

НА 64 ГОДИНИ, ОТ ВАРНА, ЗОДИЯ ВЕЗНИ, РАБОТИ В ИНСТИТУТА ПО ОКЕАНОЛОГИЯ, ВЪПРЕКИ ЧЕ Е ПЕНСИОНИРАН МИНАЛАТА ГОДИНА.

ПОМНИШ ЛИ ПЪРВОТО СИ ГМУРКАНЕ?

Имах един вуичо – бохем, който се върна от южното крайбрежие едно лято и си донесе маска, плавници и харпун. Беше ги купил от небезизвестния Захари Жандов. С приятелите от махалата му крадахме плавниците и ходехме да плуваме. Но плувахме отгоре и се чудехме за какво е тая маска, ние си виждаме и така, с просто око. Един ден обаче взехме маската и погледнахме... и това беше началото! Беше 1958 г.

На следващото лято с един съученик изкарахме курс за пиколо в ресторант, само и само да отидем на Златни пясъци и да си търсим маски от туристите. И отидохме. Представи си – 1959 година,

още го нямаше „Интернационал“, хотелите бяха само с номера. Аз си купих два различни плавника – от един поляк и един чех, бяха си загубили другите. През 60-те години имаше една фабрика „Садала“ в Бургас. Здравко Ранков я ръководеше. Те правеха маски, плавници, харпуни. Стоях им на главите и те ни направиха харпуни – хубави, специални, и маски по проект на Сашо Денков. И така, 1960 г. година вуичо ми завърши водолазния курс в София. След това през пролетта на следващата година няколко варненци изкараха инструкторски курс. И тогава и ние, по-малките, изкарахме първия чисто варненски курс за леководолази.

КОГА ЗАПОЧНА ДА СНИМАШ ПОД ВОДА?

Спечелих една стипендия. Заради възрастово ограничение старите корифеи не можах да се набутат. А аз бях под границата, която се изискваше. Стипендията беше за специализация по линия на ЮНЕСКО; много бумажни попълваха. Накрая, най-интересната точка беше: „В кои страни желаете да специализирате?“. Аз понеже знаех, че така и така няма да стане, написах САЩ, Англия, Япония и пратиох документите. След две години, бях тогава инструктор на курс в Поморие, мой колега пристига от Варна с едно моторче и ми носи плик, на който пише, че съм приет за САЩ. От там пък какви мъки почнаха, за да ме пуснат – безпартиен, неженен, млад специалист – всичките противопоказни работи. Гаранти от София – хубаво, че работехме с Комитета за технически прогрес. Отидох в Щатите, там обикалях страшно много. Тръгнах от Ню Хемпшир, те ме предаваха от център на център, от водолазен клуб на водолазен клуб, от университет на университет. Стигнах до Маями. Там ми казаха да внимавам да не се свържа с един идиот, аз пък точно на него попаднах. Наричаше се Том Маунт. Сега

той е нещо като съзателят на техническото гмуркане, а тогава беше инструктор по пещерно гмуркане. Изкарах курс за пещерно гмуркане – тъкмо бяха учредили Националната асоциация по пещерно гмуркане. Ходехме по едни пещери в Северна Флорида – фантастични! Цял месец – голям кеф. Те са едни топли езерца с входи. Слизал съм до 25 метра дълбочина, но иначе влизахме много навътре. Там разбрах как се прави пещерно гмуркане и там се снабдих с Nikonos I. От онези, старите, с магнетична лампа в една торбичка. Шест месеца ходих по западното крайбрежие, Мексиканския залив. В Пуерто Рико снимах за пръв път, но да не ти казвам какви снимки. Като се върнах с този Nikonos I, започнах да снимам по черноморието. Но не се бях запалил. Запалих се много по-късно. Жена ми имаше един чичо от Германия, който идваше всяко лято тук и аз започнах да го моля да ми донесе тая на Nikonos V. Донесе ми един обектив, втори обектив, светкавица... и така. Трябваше ми някъде 7-8 години да се екипирам с Nikonos V и като видях, че с хубава техника стават и хубави снимки, се запалих. И от тогава това ме крепи.

Сега продължавам да снимам с лентови апарати. Имам два Nikonos, две светкавици, цялата гама от обективи: макро..., 15 мм е супер, взех го за 1500 долара. Всичките обективи са брилянтни. Те са коригирани за вода. Но не съм на възраст, за да мисля за дигитално. Ако бях по-млад – да. Защото, ако искам да премина на другия вариант, трябва да си купя нещо хубаво. Нещо много скъпо, с хубава оптика, с две светкавици. И понеже нямам възможност – така ще си стоя. Но пък ги пращам за поддръжка в Щатите. Когато пратих за първи път Nikonos-а в Тексас, ми го върнаха с един куп инструкции, с предупреждения да го пазя и да внимавам. Тогава разбрах, че до 8-та минута от излизането от морската вода трябва да си измия фотоапарата. След това няма смисъл – солта кристализира и с чук да я блъскаш, все тая. По-добре си носи фотоапарата в една кофа морска вода – да е мокър. Сега ми е правило – ходя с едно бигонче сладка вода. Поне трябва да е влажен, защото тая вода се натрупва в каналите на пръстените и на фините части и почва да ги яде.

КАКВО Е ВОДОЛАЗНОТО ТИ ОБОРУДВАНЕ?

Плавници от 1963 г. и един автомат (регулатор) от 1964 г.! Орса. Купен е през 1964 г. и досега бачка! Е, сега не съм толкова активен водолаз, но години наред все с тоя автомат влизам. И си му знам майчиното мляко. А плавниците са ми военни, френски. Като ходя по състезания и казвам на състезателите „вие сте по-млади от плавниците ми“.

Много се грижа за екипировката си, поддържам я, винаги я мия със сладка вода. Жилетката ми е с предно надуване, вече не ги произвеждат, но като се връщах от пещерите никой не знаеше за водолазните жилетки, мислеха ги за спасителни. На никой не му минаваше през ум, че това е нещо, с което можеш да се балансираш. Апаратчето ми е шведско, на 300 атмосфери, с 2 бутилки по 4 литра, със самарче, което ми залепва на гърба. Много ми е удобно. Старичко ми е, обичам си го и си се грижа за него. Е, вярно е, че и чак толкоз не влизам.

КАКВО ОБИЧАШ ДА СНИМАШ ПОД ВОДА? ИМАШ ЛИ НЯКАКВИ ХВАТКИ, ТЕХНИКИ, КОИТО САМ СИ ИЗРАБОТИЛ?

Аз не се напъвам да снимам водолази, хора под водата. Мен са ми интересни животинките, рибките. Първо, опитвам се да бъда много дружелюбен. Това е основно правило, защото, ако не си дружелюбен, дори и една скарида да е, не можеш да я накараш да ти позира, а аз трябва да си направя макро рамката, да се доближа максимално и ако си агресивен, нищо не се получава. Много опити ми е коствало. Другото, което е – снимам много активно нощно време. Всъщност най-хубавите ми снимки са нощно време. Открих го съвсем случайно преди много години. Връзвам си един фенер на светкавицата, за да виждам къде съм и къде сочи. Винаги я гържа на

ръка. Дори за макро снимките. Гледам да съм мобилен, да не е фиксирана към бокса. Много интересни неща излизат нощно време. Риби, които иначе не можеш да видиш в нашето море, или пък спят и можеш да им направиш нощна снимка. Използвам харпунджийски хватки. А за макрото съм безкрайно търпелив. И нощем съм на апнея и за да си икономисвам батерията, понеже вече знам територията, чак като влезна, тогава си светкам фенера. Влизам на абсолютна тъмнина. Като тръгна да изплувам, също го гася. И това ми създаде големи главоболия преди време с едни рибари. И те на тъмно. Аз чувам само някакви звуци, те пък виждат само нещо светва-изгасва, светва-изгасва и накрая спряха, а аз не ги виждам къде са. Чувам единия да се ваика: „К’во е т’ва бе?“, а аз викам „Човек, бе, човек съм“... Светнах, отидох на лодката,

изпушихме по една цигара. Те тъкмо се канели да стрелят със сигналния пистолет. Така и не се видяхме кои сме. А след няколко години, седнал в кръчмата на пристанището в Царево, чувам един зад мен разправя моята история и така се запознахме, вече на светло. Но сега ме знаят в този район и като чуя лодка, вдигам фенера и ме заобикалят. Та това е... за ужас на жена ми, оставам я сама посред нощ.

Влизам на апнея, защото съм мобилен и заради малките дълбочини, там можеш да си намериш много хубави неща и в същото време можеш да покриеш голям терен. С акваланга трябва да засичаш компаса, после, докато се ориентираш, трябва да се връщаш, че ти свършва въздухът.

КАТО ТИ СЛУШАМ ХВАТКИТЕ, МАЙ НЯМА МНОГО ХОРА ДА ТИ ГИ ОТКРАДНАТ – НОЩНО ВРЕМЕ, БЕЗ ФЕНЕР, НА АПНЕЯ...

Имам една препоръка. Ако човек иска да се занимава с подводна фотография, трябва да е „ауляк“ – не трябва да е зает със сериозен бизнес, който да му отнема страшно много време. Не може да разчита на пет дни отпуска в годината и това да му е цялата фотография. Трябва да се ходи редовно. Аз пролетта ходя на север, а есента – на юг. Лятото става лудница и общо взето не излизам. Открих си обаче едно самотно кътче край Галата.

В нашето море снимам изключително на апнея. Изключвам големите дълбочини, потънали кораби, руските подводници, такива места. Но специално за снимки влизам на апнея и стоя около минута, минута и двайсет. И слизам до 7 метра, до 8 – вече със зор. Но тая минута и нещо ми е достатъчна.

СТИГА ЛИ, ЗА ДА НАМЕРИШ НЕЩО И ДА ГО СНИМАШ?

Стига ми. Най-тежките моменти са били, когато съм опитвал да снимам риби. Понеже преди съм бил харпунджия, използвам техните прийоми. Гмуркам се, без да виждам рибата, знам че е някъде в района. Чакам, стоя... понякога, докато почна да виждам червени кръгове. Но не снимам от по-далечно разстояние от метър и двайсет. Чакам обектът да ми дойде така, с лице.

СПЕЦИАЛИЗИРАЛ СИ В МАКРО...

Специализирах в макро, защото Черно море е мътно и е най-добро за макро. Просто по принуда. Сега, като успя да се отскубна и да ида на някое хубаво море, естествено, че си снимам предимно с широкоъгълния.

КЪДЕ СИ СЕ ГМУРКАЛ В ЧУЖБИНА?

В чужбина тръгнах от Малта, от едни състезания – Синия делфин (1992 г.). Ходил съм там два-три пъти. И в Тунис на едно състезание – Коралис. В Шарм Ел Шейх ми беше първото отиване през 1995 г. Ходил съм 3-4 пъти, като първо бях в Шарм Ел Шейх – на Първата световна купа по подводна фотография, след това в Хургада, след това още едно Световно първенство през 2000 г. и Тистългорм през 2004 г. Бяхме с един приятел, с който ходим да се гмуркаме на live aboard, „лив-аборг“ (кораб, на който спиш, ядеш и се гмуркаш, без да слизаш на брега).

КАК ПРОТИЧА ЕДНО СВЕТОВНО ПЪРВЕНСТВО?

Когато има първенство, прекратяват водолазната активност за няколко дни. Като бяхме в Шарм Ел Шейх, целият район около Рас Мохамед (най-хубавият район) беше изчистен. Пускаха ни по-единично, даже не ни караха да сме по двойки. Въртяхме се около корабчето, защото не можехме да се змуркаме в течение (drift diving). Дават срок, забраняват ти да слизаш на повече от 40 метра, предупреждават за вертикални течения. Единия ден макро, гругия – широкоъгълно, третия – креатив, в моя дух. Когато каквото искаш, но трябва да излезеш с по гва кадъра в тези категории.

Ходил съм и на Малдивите, и госта в Куба. Гмуркал съм се в Индийския океан, Червено море, Карибите и Средиземно.

КЪДЕ ИСКАШ ДА ОТИДЕШ ПАК?

Най-много предпочитам Червено море, и то точно Шарм Ел Шейх, не Хургада. Бих предпочел също live aboard. Блестящо е, защото нощуваме в някоя лагунка, после в 4 ч. тръгваме с кораба и сутринта сме първи на точката – както бяхме на Тистългорм. Тогава първи обиколихме долу трюмовете. След това дойдоха 25 корабчета и настана лудница. Нощуването в лагуната ми даваше възможност да си влизам с фенера и да снимам макро по рифовете. Тях това не ги притеснява, макар че все пак ме следяха – да не излезе някоя акула.

Ходи ми се надалече. Ходи ми се към Тихия океан, ама няма да стане в моя живот. Сега говорят за някакъв новооткрит индонезийски остров, който го откриват преди една година за змуркане. Фантазия! Абсолютно девствен, там човешки крак не бил стъпвал.

РАЗКАЖИ НЯКОЯ СЛУЧКА.

Нямам кой знае какви... Най-страшната беше на едно състезание в Малта. Бях с един руски дълбокомер, който мереше до 45 метра. Наоколо всички вече бяха с компютри, писукаха отвсякъде. Влизам във водата – кристално бистро – виждам едно меру в далечината и тръвам към него. Слизам, слизам – направих една снимка. Поглеждам дълбокомера – запечнал! Кой знае на каква дълбочина съм бил. И почвам на око да правя декомпресия, на 9 метра, на не знам колко...

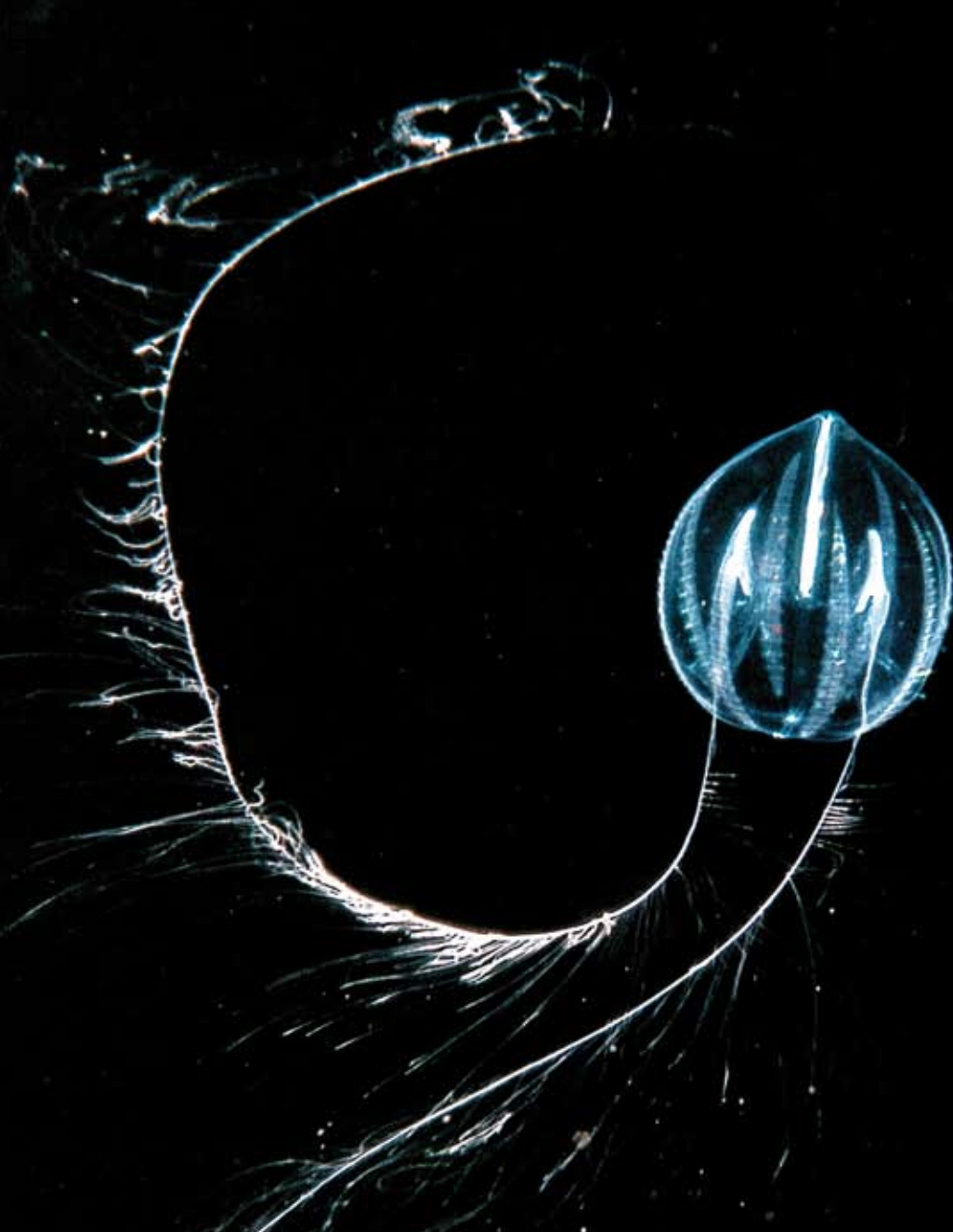
Закъсвал съм един път, закъсних, след като бяхме на 100 метра. И двамата с колежата получихме болки в коленете и оглушахме. Тези, които ни изтеглиха, нещо не бяха преценили режима. После ни оправиха в барокамерата.

КЪСМЕТ! КОЛКО Е НАЙ-ГОЛЯМАТА ДЪЛБОЧИНА, НА КОЯТО СИ БИЛ?

С кораба „Витяз“ правихме експериментални змуркания край Кипър. В камерата бяхме двама българи и трима руснаци. Сатурираха ни с хелий на 150 метра. На следващия ден ни спуснаха на 165 метра във водата. С шлангове и целолищеве маски. Имахме и по един грегеровски апарат с полузакрит цикъл на гърба за всеки случай.

165 МЕТРА Е СТРАШНА ДЪЛБОЧИНА!

А, страшна. Тук, в Черно море на 100 метра е чернотия, тъмнотия. Виждаш звънеца в последния момент... Една тиня – като влезеш в нея, потъваш до кръста. А там, на 165-ия метър чак имаше... ей-такова, каквото е сега навън – сумрак.

НАЙ-ХУБАВОТО ГМУРКАНЕ, КОЕТО СИ ЗАПОМНИЛ?

Беше първото ми гмуркане в Червено море, то ме плени, очарова ме.

КАК ОБРАБОТВАШ СНИМКИТЕ?

Сканирам ги. После пипам малко във Photoshop, да поизчистя планктона. За-виси от филма, от самото сканиране и дали не избижда някой цвят. Снимам на диапозитив. Вярно, че е по-трудно, но качеството е по-високо. Дигиталните още гонят диапозитива, стига да имаш хубав диапозитивен филм. Аз съм про-бвал всичките – Fuji ми харесва най-мно-го! Като има малко червеничко някъде, и го изкарва – той е по-контрастен.

С КАКВА ЧУВСТВИТЕЛНОСТ?

Със 100 ASA снимам, понякога 150. Из-бягвам по-нагоре заради зърнеността, особено за макро.

СЛАГАШ ЛИ НЯКАКВИ ФИЛТРИ?

Не, нищо.

ВИНАГИ ЛИ СНИМАШ СЪС СВЕТКАВИЦА?

Винаги, освен някой път, ако искам да снимам само силует.

И ДЪРЖИШ СВЕТКАВИЦАТА НА РЪКА?

Да, на ръка.

КАК ИЗРАВНЯВАШ НАЛЯГАНЕТО В УШИТЕ С ДВЕ ЗАЕТИ РЪЦЕ?

Няма изравняване, само с преглъщане, нямам проблеми.

КАКВО ЩЕ ПОСЪВЕТВАШ МЕРАКЛИИТЕ ЗА ПОДВОДНИ ФОТОГРАФИ?

Първо – да го правят с много любов. Между другото, аз си подарих харпуните. Когато тръгнеш да се занимаваш с фотография, нещата трябва да се пре-обърнат към съзерцание. Да са доброна-мерени и с уважение към тази среда.

Второ – много добра техника. Важно е да се снима с хубава техника и с много гмуркане. Това не се учи.

КОИ СА НАЙ-ПОДХОДЯЩИТЕ ДЪЛБОЧИНИ ЗА СНИМАНЕ?

На нашето море на повече от 20 метра няма какво да търсиш. Ако не е някакъв дълбок риф или потънал кораб. А в чуж-бина, колкото по-дълбоко, толкова по-добре – 40, 50 метра.

НЯКОЯ ФОТОГРАФСКА ИЗДЪНКА?

Издънки колкото искаш. Но техника не съм наводнявал, да чукам на гърво. Губил съм визьор. Миналата година загубих един външен визьор за 28 мм. Направих снимка, минах 50 метра, слязох да снимам нещо и виждам, че визьора го няма. Върнах се, изорах всичко – уж го знаех мястото! – но не можах да го намеря.

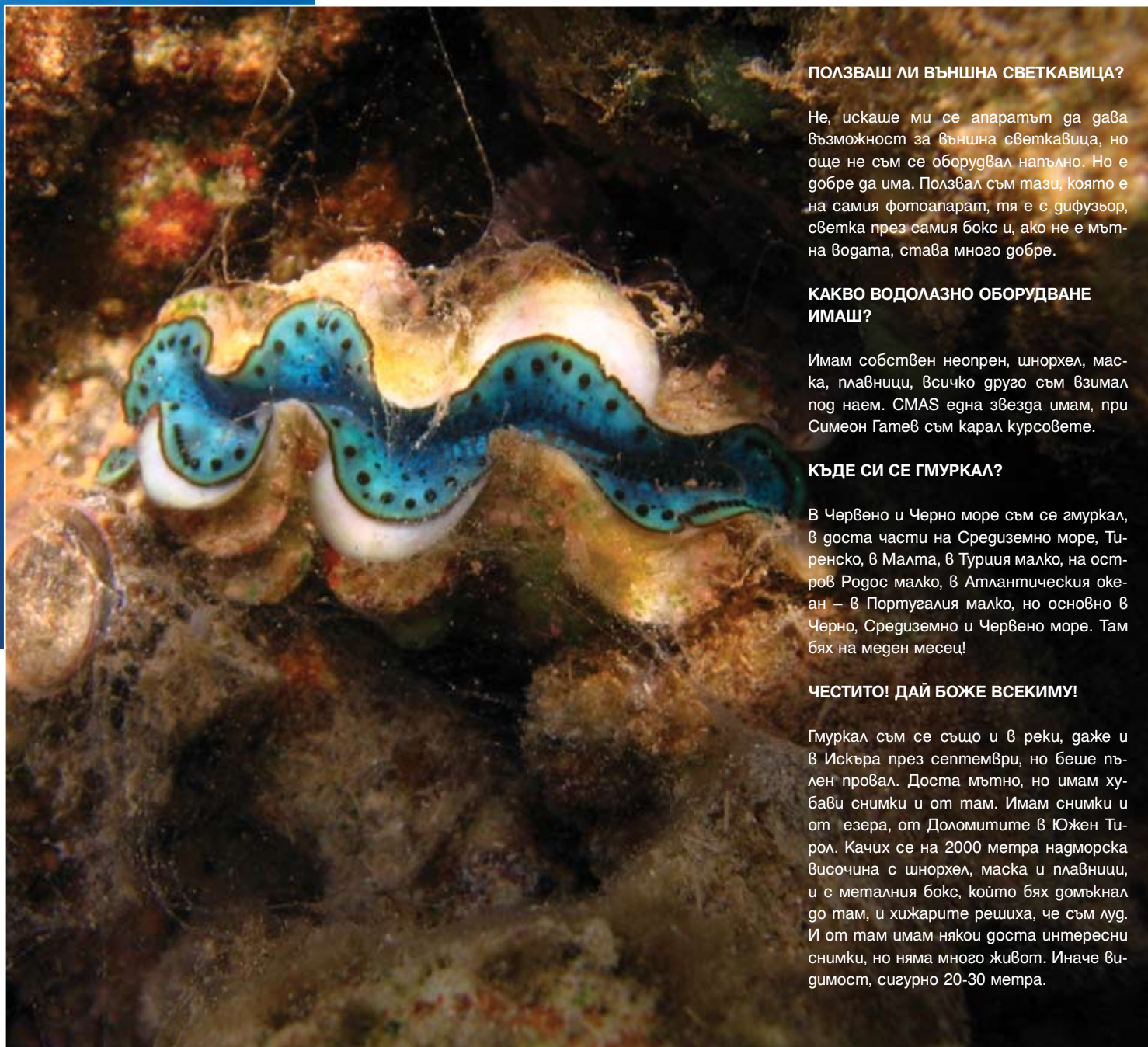
Петър Николов

НА 27 ГОДИНИ, ОТ СОФИЯ, ЛЕКАР, ЗОДИЯ ДЕВА

ОТ КОЛКО ВРЕМЕ СЕ ЗАНИМАВАШ С ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ И КАК ЗАПОЧНА?

От 11 години вече. От 1996 г. Започнах съвсем случайно. Мой приятел и съученик ме запали по fotografia и същата година мой съсед, един от първите български водолази, Александър Бикс, пък ме запали по гмуркането. В една книга на Жак Ив Кусто от 70-те години видях схема на подводен бокс. Взех канализационна тръба 110 мм, срязях я по дължина, сложих отпред едно панорамно стъкло и отстрани вратичка, която всеки път запечатвах с каучуково лепило „Хелми“. Вътре слагах една Скина – автоматичен китайски апарат с филм. И то взе, че стана. Оттогава насам вече беше въпрос да се усъвършенствам, да набера опит, да си взема нов фотоапарат. Следващият беше Зенит 3, огледално-рефлексен с фабричен бокс. Сега съм с един Canon A85, дигитален, отново с фабричен бокс.

ПОЛЗВАШ ЛИ ВЪНШНА СВЕТКАВИЦА?

Не, искаше ми се апаратът да дава възможност за външна светкавица, но още не съм се оборудвал напълно. Но е добре да има. Ползвал съм тази, която е на самия фотоапарат, тя е с дифузьор, светка през самия бокс и, ако не е мътно водата, става много добре.

КАКВО ВОДОЛАЗНО ОБОРУДВАНЕ ИМАШ?

Имам собствен неопрен, шнорхел, маска, плавници, всичко друго съм взимал под наем. CMAS една звезда имам, при Симеон Гатев съм карал курсовете.

КЪДЕ СИ СЕ ГМУРКАЛ?

В Червено и Черно море съм се гмуркал, в доста части на Средиземно море, Тиренско, в Малта, в Турция малко, на остров Родос малко, в Атлантическия океан – в Португалия малко, но основно в Черно, Средиземно и Червено море. Там бях на меген месец!

ЧЕСТИТО! ДАЙ БОЖЕ ВСЕКИМУ!

Гмуркал съм се също и в реки, даже и в Искъра през септември, но беше пълен провал. Доста мътно, но имам хубави снимки и от там. Имам снимки и от езера, от Долomitите в Южен Тирол. Качих се на 2000 метра надморска височина с шнорхел, маска и плавници, и с металния бокс, който бях домъкнал до там, и хижарите решиха, че съм луд. И от там имам някои доста интересни снимки, но няма много живот. Иначе видимост, сигурно 20-30 метра.

ИМАШ ЛИ ЛЮБИМО МЯСТО, НА КОЕТО ИСКАШ ПАК ДА СЕ ВЪРНЕШ И ДА СНИМАШ?

Червено море – искам да отида на Синайския полуостров; в Йордания, искам да видя как е от другата страна на Червено море; в Индийския океан; на Големия бариерен риф много искам да отида; в Южна Африка – за нос Добра надежда, там където се срещат двата океана, съм чувал много хубави неща.

ИМАШ ЛИ ЛЮБИМА ТЕМА ИЛИ ОБЕКТ, ТЪРСИШ ЛИ НЕЩО СПЕЦИАЛНО, КОГАТО СЕ ГМУРКАШ?

Когато го видя, разбирам. Доста теми съм използвал. Но не търся нещо конкретно. Нямам време и възможности да търся само едно нещо целенасочено. Снимам всичко, което намеря. Подготвям се предварително, за да знам какво мога да видя и да очаквам.

А ИМАШ ЛИ НИКАКВИ СОБСТВЕНИ ФОТОГРАФСКИ ТРИКОВЕ, ПРИМЕРНО ВЪВ PHOTOSHOP?

Photoshop не използвам никъде. Всичко е директно. Винаги първо гледам как снимката ще изглежда през обектива и чак тогава натискам. Никога не правя папашки снимки, само ако е нещо изключително, което няма да хвана втори път и нямам време да кадрирам, а просто гледам да го снимам. Ако стане, стане. Иначе винаги си правя композицията първо през визъора и чак тогава снимам.

КАК СЪХРАНЯВАШ СНИМКИТЕ?

По-голяма част са на компютъра, по-малка част принтирам.

ВОДОЛАЗНИ КОМПРЕСОРИ

COLTRI SUB

ПОРТАТИВНИ И СТАЦИОНАРНИ

SPORTISSIMO®

бул. Стамболийски 51, София
GSM: 0889 416 846
magazin@podvoda.com
www.podvoda.com

Гроздан Грозов

НА 53 ГОДИНИ, ЗОДИЯ ЛЪВ. ПОДВОДЕН
ФОТОГРАФ ОТ 12-13 ГОДИНИ, КОГАТО
В ПО-НАПРЕДНАЛА ВЪЗРАСТ ЗАПОЧВА ДА
СЕ ЗАНИМАВА И С ЛЕКОВОДОЛАЗЕН СПОРТ

КАКВО СТАНА ПЪРВО – ПОДВОДЕН ФОТОГРАФ ИЛИ ВОДОЛАЗ?

Открай време съм фотограф, с това си изкарвам хляба. Първо станах водолаз. Това ми беше стара мечта. Навремето беше много сложно. Караха се едни курсове към ОСО, за които трябваша особени физически данни, цялата работа беше военизирана и беше доста сложно. Тогава едно момче, Чавдар Панайотов, се занимаваше активно с фотография, а единственият, който беше станал по-популярен, беше Богдан Жабленски с голямото му постижение в Куба – наградата за снимката на риба папагал „Смеещо се море“.

С КАКВО СНИМАШЕ В НАЧАЛОТО?

Със старите руски боксове за апарат Зорки, но понеже отдавна бях изхвърлил тая техника от употреба, беше много трудно да се намери точно този модел апарат, който да влезе в бокса. И по-скоро първите ми опити бяха дали изобщо е възможно човек да вкара този апарат в този бокс, дали няма да пропусне вода и т.н. Иначе имам едни съвсем първи опити с Eva Marine, меките найлонови калъфчета.

**ПАЗИШ ЛИ НЯКОЯ ОТ ПЪРВИТЕ СИ
СНИМКИ?**

Пазя някои, макар че те са по-скоро опити да не се наводни апаратът, а не да се направят хубави снимки.

А СЕГА С КАКВО СНИМАШ?

Като професионален фотограф изискванията ми бяха големи и минах направо на сериозни боксове. Един бокс Ikelite с Canon, серията A – филмов апарат, с който снимах два пъти в Куба, в Карибско море, това бяха сериозните му кръщенета на този апарат, и един път в Егейско море, при положение че тогава вече бях взел Ikelite и цифров Canon 300D със светкавици Ikelite 50.

С КОЛКО СЕТКАВИЦИ СНИМАШ?

С две и евентуално трета за контра, но за това трябва да имаш подготвен асистент под водата, който да те усеща и да знае кога да пусне контра и как да я насочи.

ЗНАЧИ ПРИ ТЕБ НЕЩАТА ВЕЧЕ НЕ СА „ВЛИЗАМ И ЦПРАКВАМ КАКВОТО МИ ХАРЕСА“, А ТЪРСИШ ЦЕЛЕНАСОЧЕНО?

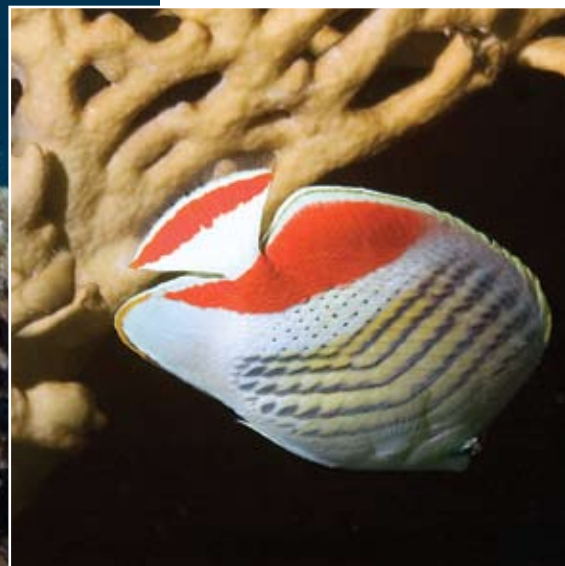
Натам вървя. Все пак два пъти в Червено и два пъти в Карибско море – доста спускания имам. В Червено сигурно имам към 30 гмуркания, в Карибско – 10. Може да се каже, че когато човек вече познава тези места би могло да се мисли за аранжиране.

А ИМАШ ЛИ СПЕЦИФИЧНО ТВОИ ТЕМИ ИЛИ ОБЕКТИ, КОИТО ТЪРСИШ СПЕЦИАЛНО ДА СНИМАШ?

В момента работя по едни проекти. Могна фотография снимаме, но в ба-сейн. Дай боже и в морето някой ген, но там е доста по-сложно и скъпо.

КАКВО ВОДОЛАЗНО ОБОРУДВАНЕ ПОЛЗВАШ?

Мое собствено. Първата степен на регулаторите ми е Mares, втората – Scubapro. Цялото ми друго оборудване е Cressi. С неопрен плувам, цял, 5-мили-метров; със сух не съм пробвал.

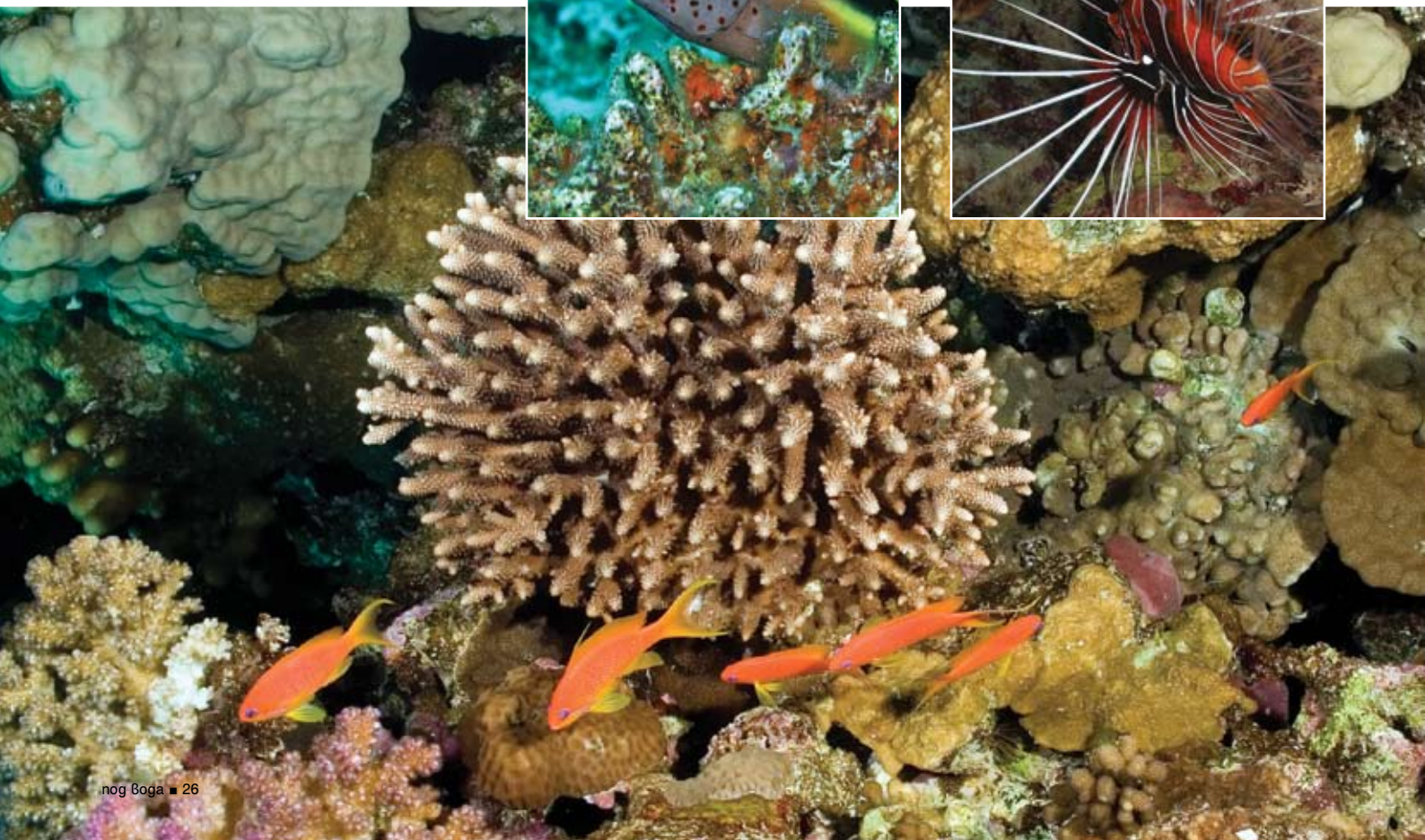

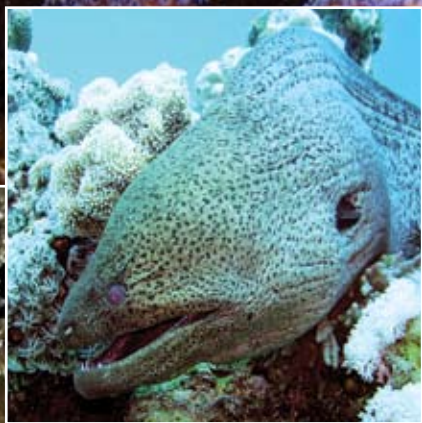
РАЗКАЖИ НЯКОЯ СЛУЧКА, ДОРИ ИЗДЪНКА.

Случката, разбира се, е издънка. Това е най-неприятното, което ми се случи. Не знам как го преживях. Голямата ми мечта беше най-накрая да снимам с цифров апарат, защото броят на кадрите е неограничен. В Карибско море изпуснах невероятни кадри, просто защото филмът свърши. А ситуациите се появиха на връщане, когато вече нямах останали пози. Старият фотографски лаф казва, че хубавите снимки се правят на отиване, ама в тоя случай не беше така... И ето, отивам да се гмуркам за пръв път в Египет с дигитален апарат. Бях взел назаем от Юлиан Недев един бокс за Canon 300D, който си беше мой. На отиване един приятел ме накара да взема и филмовия апарат, той да снима с него. Отиваме ние на корабчето, готвим се да влизаме във водата, егип-

тянинът от екипажа услужливо поема моя апарат и ме чака да се оборудвам, за да ми го подаде, когато съм във водата. Аз отивам на трапа и виждам, че в ръката му седи само светкавицата, а целия бокс с другата светкавица ги няма. Египтянинът изглежда страшно притеснен, а на мен веднага ми става ясно какво се е случило. Имаше една пластмасова планка, която държеше светкавицата към бокса, беше някаква самоделна изработка. Тя не издържала тежестта и се счупила, а боксът с втората светкавица паднал във водата. Не се притесних много, защото боксът си беше затворен и щяхме да си го вземем, където, че корабът беше закотвен. Под нас само 12 метра, слиза моят приятел да го вади, аз го чакам спокоен, смея се. Когато го вдигна от водата, какво да видя. Боксът, падайки, се ударил в ръба на трапа и илюминаторната глава отпред се откопчала. Нямаше нищо счупено, но

всичко вътре беше във вода. Апаратът веднага го прежалих, но исках поне бокса да използвам през останалото време. Започнах неустово да търся подобен апарат в Хургада. Нямаше никъде. Гледах всеки турист в ръцете, обаче никои не беше с 300D. Дори имах идея да поръчам по DHL, имаше в наличност, но щеше да пътува твърде дълго и, докато стигне до мен, почивката щеше да е свършила. За компенсация египтяните ме заведоха в един магазин, специализиран само за подводна фотография, имаше от всички фирми, както и интересни антики, но 300D така и не намерих. Взех един малък апарат – Pentax с малък бокс. Всъщност тези малките апарати са много удобни за макро снимки, защото използват светлината на вградената светкавица и за близки кадри са много добри. Най-важното е, че не заема никакво място, можеш да си го носиш в жилетката или закачен за врата.

ОПИТВАЛ ЛИ СИ НОЩНИ СНИМКИ?

Правил съм няколко нощни влизания в България и в Египет, но нощни снимки не съм правил. В Египет в деня преди нощното влизане се наложи да помогна на един колега да се измъкне от Тистългорм и това ми провали снимките на другия ден. Беше му се откачил баластният колан. Аз, понеже снимах, се движех последен от групата и в едно помещение някъде из трюмовете, на около 24 метра дълбочина, виждам водолаза, залепнал за тавана като човечето на Мишелин, маха с ръце и плавници, но няма как да се гмурне. Почнах да търся колана му долу, обаче той потънал надълбоко. Някъде към една минута се мотах да го търся, после реших, че не мога да

го намеря и по-добре да се хващам да излизаме, за да не губим време. И малко по малко го придърпах, и по железата стигнахме до най-високата част; там другите разбраха, че има фал и го издърпах нагоре по въжето. От цялата работа аз не успях да спра на петте метра и успях да декомпресирам чак горе-долу един метър преди излизането. Не беше както трябва и компютърът ми блокира. Изчиства всичко от екран и чак след 48 часа започва наново. Затова на нощните гмуркания бях без компютър и се пазех, освен това ни беше предпоследния ден и предстояха полети със самолет. Та не ми беше до снимане, а и с филмовия апарат не исках...

КАК БЕШЕ В КУБА?

Отидох чрез туристическа агенция и с група. Бяхме на океана – горе на север има едно място до Хавана, което е много красиво, цялото е с корали. Докато в Карибско море е повече бял пясък, коралов, някак си е на туфи. Тръгнахме, ей-така, да видим дали въобще ще стигнем до Карибско море, изобщо не знаехме има ли водолазни клубове, няма ли, какво става там. От северната страна се беше извила сериозна буря, вълните заливаха целия булевард и затваряха пътя, затова ние решихме да отидем да видим как е на юг. Взехме

един Golf rent-a-car, по пътя спирахме да взимаме стопажийки, говорехме със селяните и се ориентирахме. Намерихме разклона; спряхме да питаме в едно село, което се казваше Австралия(!); излезе цялото население на селото, даже дойде един човек, който почна да ни предлага крокодили (там имало някаква ферма за крокодили), предлагаше ни жив крокодил за 20 долара! Евтино, ама какво да го правим този крокодил! Тръгнахме по едно шосе, което върви по източната страна на Залива на свинете, крайбрежен асфалтиран път и изведнъж

пред нас – Карибско море! Мечтата на водолаза! Невероятни цветове! А пък попаднахме точно в момента, в който червените раци мигрират – излизат от морето, минават през асфалта и отиват от другата страна в джунглата, а там не знам – снасят ли, оплождат ли се, а после се връщат. И всъщност с колата минаваш направо през тях – нямаш друг избор – целият асфалт беше червен и те пукат, а зад нас едни лешояди само това чакат, кацат и кълват. Паркирахме на една плоска скала, която стига до морето. Доста е нелепо – от-

НЯКОЕ МЯСТО, НА КОЕТО ИСКАШ ДА ОТИДЕШ?

Целия район Тайланд. И много ме впечатли това място, Палау – от материала в списанието. Попрочетох разни неща, наистина е в топ дестинациите. Има много интересни места по света.

КАКЪВ СЪВЕТ ЩЕ ДАДЕШ НА НАЧИНАЕЩИТЕ ПОДВОДНИ ФОТОГРАФИ?

Съветът е относно цялостното им пребиваване под вода – било то като леководолази или гмуркачи. Трябва да бъдат много добре подготвени, защото подводният фотограф често е сам, зад групата, и трябва да има увереността, че ще се справи сам. За щастие дълбочините, на които се случват интересните неща, не са големи, максимум 10-15 метра. Даже съм забелязал, че най-интересните неща са между 5 и 8 метра и може да се използва дневната светлина.

Варяш вратата и падаш в Карибско море. Та там едни кубинци влязоха в някаква барака и срещу 25 долара измъкнаха почти чисто ново оборудване Cressi, после гоу-гоу с нас двамата и влязохме. Точно след 15 минути и си вече в света на Карибско море – фантастика! Не можеш да разбереш какво се случва, толкова си шашнат. След това направихме и второ гмуркане на един кораб. Но там имах проблеми с фотоапарата – нещо забравих при смяната на филма и му сбърках скоростта. Не станаха добри снимки, а за съжаление на следващия ден трябваше да пътуваме за България.

Юлиан Недев

НА 43 ГОДИНИ, ОТ ВАРНА, ЗОДИЯ РАК, ФОТОГРАФ ОТ 17 ГОДИНИ

КОГА СЕ ГМУРНА ЗА ПРЪВ ПЪТ? КАКВИ БЯХА ПЪРВИТЕ ТИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ПОД ВОДАТА?

Малко преди първи клас. Баща ми ми сложи акваланга и ме пусна..., но ми хвърляше едно око. Той е професионален водолаз.

КАК СЕ ЗАИНТЕРЕСУВА ОТ ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ?

Ами и за това е „виновен“ баща ми, който правеше подводни боксове и е един от първите подводни фотографи в България. На времето той беше с първия професионален бокс. Много ме впечатляваха неговите снимки и съвсем естествено и аз започнах.

РАЗКАЖИ НЕЩО ЗА ПОВЕЧЕ ЗА БАЩА ТИ, КОЙТО ТИ Е ПОВЛИЯЛ ВЪВ ВСИЧКО, С КОЕТО СЕ ЗАНИМАВАШ В МОМЕНТА?

Той е Васил Недев, професионален водолаз. Направил е 10-12 бокса за камери; първият подводен филм е негово дело. Сега е на 73 години, но продължава да се гмурка. Бил е в Червено море, Индийския океан. И двамата сме водолази 3 звезди. Освен

това и чичо ми, Николай Негев, е професионален леководолаз, републикански, европейски и световен шампион по подводен риболов. Още през 1971 г. дъщерята с баща ми заминават за Кувейт, където работят като водолази, имат извадени много кораби... Въобще много може да се говори само за тях и това, което са направили.

КАКЪВ БЕШЕ ПЪРВИЯТ ТИ ПОДВОДЕН ФОТОАПАРАТ И БОКС?

Nikonos 1, със светкавица Nikon. Това беше на Черноморец, а аз бях в 6-и клас. В началото просто си играех. Като станях на 19 години, вече снимах целенасочено. Искях да направя нещо като фотосесия – човек под вода с харпун и рибата, която е хванал. Десет години съм тренирал подводен риболов в отбора на „Черно море“ и ми беше интересно да покажа как изглежда това под водата.

С КАКВО СНИМАШ НАПОСЛЕДЪК?

До преди време снимах с Canon 300D,

бокс Ikelite, сега с Canon 400D, боксове Sea&Sea и Evamarine, светкавица Sunpack Marine 35.

КАКВО Е ВОДОЛАЗНОТО ТИ ОБОРУДВАНЕ? ЗАЩО ИЗБРА ТОЧНО ТАЗИ КОНФИГУРАЦИЯ?

Плаватниците ми са Beushat, неопренът ми – Esclapez, бутилката ми, заедно с автоматата са Beushat, а жилетката ми е Mares. Имах възможност да си ги гоставя от Италия, а мой приятел, който е представител за Варна, ми препоръча този неопрен, който е за подводен риболов, госта гъвкав е и ми върши добра работа при снимането под вода.

КОГА И КАК ЗАПОЧНА ДА СНИМАШ МОДЕЛИ ПОД ВОДА?

Бях натрупал много опит в стандартната фотография, бях снимал и животни под вода, но не ми беше много интересно, защото беше госта мъртво. Тогава реших да пробвам в басейн с модел. Беше 1996 година. Оборудвах се със специален бокс и започнах да снимам.

РАЗКАЖИ ЗА ХОРАТА, С КОИТО РАБОТИШ? КОЛКО ЧОВЕКА Е ЕКИПЪТ ВИ, КОГАТО СНИМАШ МОДЕЛИ ПОД ВОДАТА?

Минимум трима души без моделите – един фотограф, един помощник фотограф извън басейна, един под водата, който подава въздух на моделите и пука мехурчета от дъното във водата.

ОПИШИ ЕДНА ПОДВОДНА СЕСИЯ.

Клиентът поръчва продуктът му да бъде представен по необичаен начин, например спортни каски, ски, велосипеди. Нашият екип решава да представи продуктите, като ги снима нестандартно под вода с модели, които ще правят нещо с въпросните продукти. Гримираме моделите с водоустойчив грим и първо ги снимаме с по един продукт, който се рекламира, а накрая с всички артикули. Например модел със ски, които боядисахме в бяло, велосипед, също в бяло и върху него модел, облечен с ежедневни дрехи, който си го кара.

**ИМА ЛИ РЕЗЕРВНА БУТИЛКА
С ВЪЗДУХ ПОД ВОДАТА ИЛИ
МОДЕЛИТЕ КАРАТ НА АПНЕЯ?**

Зависи от задачата. Това с колелото го снимахме в плитката част на басейна – на 160 см, така че докато се подготвяме моделът стоеше с глава над водата и се потапяше за 20-30 секунди, само за снимката.

**МОДЕЛИТЕ НОСЯТ ЛИ
БАЛАСТНИ КОЛАНИ ИЛИ
ТЕЖЕСТИ ЗА ГЛЕЗЕНИТЕ?**

Когато се наложи моделът да е на дъното, му слагаме баластен колан. Стараем се да е добре прикрит, както във фотосесията със сватбена рокля (на стр. 33, б.р.) Тогава до него стои помощник с бутилка и му подава въздух, докато реквизитът бъде нагласен и се подредят диплите на роклята. Когато всичко е готово, помощникът излиза от кадъра, а моделът не диша за 2-3 секунди, докато снимаме.

ИМАТ ЛИ МОДЕЛИТЕ НЯКАКВА КВАЛИФИКАЦИЯ ЗА ГМУРКАНЕ ИЛИ ТОВА НЕ Е НЕОБХОДИМО?

Някои имат. Например скоро снимахме две момичета, които бяха бивши състезателки от отбора по синхронно плуване и това госта улесни сесията, но имаме и хора, които никога не са се потапяли под вода.

ИЗПОЛЗВАШ ЛИ ДРУГО ПОДВОДНО ОСВЕТЛЕНИЕ ОСВЕН СВЕТКАВИЦЕТЕ КЪМ АПАРАТА?

Да, използвам естествено осветление – слънцето, а на дъното на басейна слагаме бленди. Това прави осветлението под водата меко. Когато сме в затворен басейн, ползваме вътрешното осветление, изкуствените слънца, които са там. Тогава поставяме модела под тях, защото се получава лъчисто осветление. Това беше със сесията за колекцията от сватбени рокли и лъчите подчертаваха много красиво детайлите на роклите.

СНИМАЛ ЛИ СИ МОДЕЛИ В МОРЕТО?

Да, но е госта по-трудно заради вълнение, течения, по-ниска температура, дълбочина, мътност. Моделите започват да зъзнат и за всички става неприятно. Затова ползваме басейните на спа центровете, където температурата е 27-28 градуса.

ФОТОГРАФИ

ДА СНИМАШ ПОД ВОДА?

Ами това – хора и състояния.

КОИ СА ЛЮБИМИТЕ ТИ МЕСТА ЗА ГМУРКАНЕ В БЪЛГАРИЯ И ЧУЖБИНА?

Камен бряг и Русалка, и наголу по южното Черноморие – Маслен нос. В Гърция и Турция съм се гмуркал, в Италия 1-2 пъти, но много бих искал в Червено море.

КОЕ Е НАЙ-ХУБАВОТО, ИЛИ НАЙ-НЕОБИЧАЙНОТО МЯСТО, НА КОЕТО СИ СЕ ГМУРКАЛ?

На Русалка. Има 2 пещери, в които се влиза под водата. В едната има отвор, от който влиза дневна светлина, 15

метра видимост. Има и един камък, на който можеш да излезеш. Всъщност там можеш да се гмурнеш и без акваланг.

КЪДЕ ИСКАШ ДА ОТИДЕШ ДА СЕ ГМУРКАШ И ДА СНИМАШ?

В Червено море! Много искам!

КАКВО ОЩЕ БИ ИСКАЛ ДА СНИМАШ ПОД ВОДА?

Точно там бих искал да снимам потънал кораб от Втората световна война или по-нов...

СНИМАШ ЛИ ИЛИ ПЛАНИРАШ ЛИ ДА СНИМАШ ПОДВОДНО ВИДЕО?

Да. Миналата година участвах в едно предаване „Фотосесия“ по TV7, имаше 8

фотосесии, а аз бях главен фотограф. Там снимах с видеокамера няколко минути мејкинг как аз снимам моделите. Сега баща ми и Ангел Златанов направиха боксове за камери. Взех си една хай дефинишън камера и бокс към нея и ще правим паралелно снимане с видео, за да видят хората как се правят тези фотосесии под вода.

КОИ СА ЛЮБИМИТЕ ТИ ПОДВОДНИ СНИМКИ?

На съпругата ми. През 1997 г. в един басейн с 19 градуса вода. Беше много трудно снимане, но се получи снимка, която много се харесва. И сега, преди 3 месеца, с една от булчинските рокли се получи доста сполучлива снимка.

СПОМНЯШ ЛИ СИ КОЯ БЕШЕ НАЙ-ТРУДНА ЗА ПОСТИГАНЕ?

Ами с булчинската рокля, защото моделът изобщо не можеше да свикне и като ѝ махахме регулатора от устата тя трябваше да се усмихва, но се нагълтваше с вода и започваше да се дави. Накрая се принудихме да го направим на апнея.

А НАЙ-ЛЕСНА?

Това бяха едни деца от отбора по синхронно плуване, които трябваше да направят нещо под водата. Те го направиха веднага и то перфектно. Тогава снимах с филм и си казах: „Дано да съм сложил блендата и скоростта както трябва“, защото естествено, след това не можах да го повторят така, както трябваше, но после като проявих лентата видях, че съм го заснел добре още при първия път.

СПОМНЯШ ЛИ СИ СМЕШНА ИЛИ СТРАШНА СЛУЧКА ПОД ВОДАТА?

Беше преди много години, може би 20 или 25, на общинския плаж на „Чайка“.

Още се занимавах с подводен риболов и се гмурнах. Беше на плитко – към 3 метра, не повече, но се заплетох в една мрежа на дъното. По абсолютна случайност предишния ден бях дал да наточат ножа ми, който се беше изтъпил, и успях да срежа мрежата, за да се освободя. Ако не бях го дал за наточване, нямаше вече да ме има. Бях сам, на плитко, ситуацията беше много нелепа.

КАК ОБРАБОТВАШ СНИМКИТЕ СИ? ИЗПОЛЗВАШ ЛИ ФИЛТРИ ПРИ СНИМАНЕ? ИМАШ ЛИ ЛЮБИМИ ИНСТРУМЕНТИ ВЪВ PHOTOSHOP?

Не използвам филтри, защото работя със светлината от светкавицата. От 6 години използвам дигитална камера и като снимам с изкуствена светлина, използвам автоматичен баланс, което автоматично изравнява осветлението. От Photoshop използвам инструментите за почистване, защото, като светне светкавицата, се виждат всички „трохи“, които плуват в басейните. Получава се нещо като планктон. Ползвам също маски, малко флу, малко софт... зависи. Все пак не трябва да се загубва ефектът, че е под вода. Затова понякога

слагам мехурчета, защото пък иначе изглежда, че е снимана в студио.

КАКВО ЩЕ ПОСЪВЕТВАШ НАЧИНАЕЩИТЕ ФОТОГРАФИ?

Да си купят някаква камерка, да наблюдават обектите, но и да внимават, защото морето не е до колена, въобще да имат респект от морето и водата като цяло. Сега вече всичко може да се купи, не е като едно време – да няма нищо и да се чудим как и какво да приспособим. Но пък е важно да не се втурват да си купуват безумно скъпи камери с екстри и възможности, които няма да могат и няма да им се налагат да използват. Достатъчно е да имат и обикновен фотоапарат и бокс, за да стане снимката, даже последния Pentax, който е до 10 метра. По-важното е човек да бъде добре подготвен, да е балансиран, да бъде устойчив, да има добра апнея (ако е без бутилка, защото това е една допълнителна инвестиция), но да може да гледа отдолу-нагоре и обратно, да може да вижда, въобще да е така подготвен, че да се чувства комфортно във водата, за да е спокоен, когато снима и да изпитва удоволствие от това.

Sharon Rainis

НА 26 ГОДИНИ, ЖИВЕЕ В ЮЖЕН ИЗРАЕЛ, В ГРАД ЕЛИАТ, НА БРЕГА НА КРАСИВОТО ЧЕРВЕНО МОРЕ

Казвам се Шарон Рейнис. Моята история не е класическата история на подводен фотограф, който е започнал да се гмурка на 8 години и оттогава снима рибите. Аз направих първото си гмуркане преди 5 години, когато бях на 21, в Тайланд. Дори тогава то беше не защото го исках, а заради приятелката ми, която много гържеше да изкара водолазен курс и ѝ трябваше партньор... Този опит обаче насочи бъдещето ми в съвсем нова посока.

След като се върнах в Израел, продължих да се гмуркам като хоби. По това време водех съвсем граждански живот – бях по средата на следването си по бизнес и психология, а и много „заета“ с нощен живот. Въпреки това гмуркането бързо се съюзи със страстта ми към фотографията и постепенно гвете неща започнаха да обземат цялото ми свободно време. Пътуванията ми в чужбина бяха

изцяло посветени на подводната фотография и въпреки гражданския ми начин на живот, винаги намирах време да пътувам на юг до Червено море, поне веднъж на две седмици, дори това да означаваше 8 часа шофиране на ден. В един момент нямаш друг избор, освен да поставя гмуркането и подводната фотография в центъра на живота си. И стана така, че напуснах семейството, приятелите и потръгващата ми кариера, за да стана инструктор по гмуркане в Елиат, Южен Израел.

Преди около година, по време на работата ми като водолазен инструктор срещнах Хауард Розенщейн, собственик на Fantasea, компанията, която произвежда и продава подводно фотографско оборудване. От този момент започнах да му помагам при тестови гмуркания и днес съм официален Test Diver на Fantasea, както и Content Manager и Technical Support Manager.

Първите си подводни снимки направих със семпъл дигитален апарат – Canon Powershot A70. След това подобрих оборудването си с огледално-рефлексен апарат – Nikon D70 в бокс Ikelite. Постепенно обогатих фотографския си арсенал и днес снимам с Nikon D80 в бокс Fantasea FD80, с няколко подводни светкавилни Fantasea и три обектива за различни цели.

Като всеки подводен фотограф и аз в началото се бях съсредоточила в документирането на подводния живот. Но в един момент идеите ми отплуваха в друга посока. Това стана по време на състезанието по подводна фотография SanDisk 2006, което се провежда всяка година в Елиат. Докато се опитвах да хвана вълнуващи моменти и риби през обектива, започнах да осъзнавам, че нещо ми липсва. Въпреки че съм любител номер едно на подводните създания, почувствах, че не виждам дълбокия смисъл на успешната снимка на риба клоун, дори слънчевите лъчи да осветяват драматично десния ѝ плавник, точно когато риба чука влиза отляво в кадъра.

Месец преди състезанието бях започнала да тренирам гмуркане на апнея заедно с Хагар Коен, моя добра приятелка и много опитна инструкторка. Бях силно впечатлена, когато открих, че човек може да се възползва от действието на различните физични закони под водата и да извършва изпълнени със смисъл движения и да изразява емоции, които никога не могат да бъдат пресъздадени на сушата.

На втория ден от състезанието помолих Хагар да я снимам как простира на дълбочина от 6 метра и тази снимка ни разкри друг, специфичен вид подводна фотография. И както се казва, веднъж като тръгнеш, няма връщане назад...

За мен най-хубавите и вълнуващи снимки не са тези, които успяват да документират прецизно събитието пред обектива, а по-скоро тези, които добавят още едно измерение към фотографията – личното усещане на самия фотограф. Аз променям скоростта, блендата, чувствителността, цветната температура и позицията на апарата, не за да хвана ситуацията такава, каквато е, а за да уловя чувството, което тя предизвиква в мен. Моето желание е да покажа на зрителите нещо повече от това, което е стояло пред обектива. Харесва ми най-вече да взимам си-

туации от сушата и да ги снимам под водата. Обичам да преувеличавам симбиозата между човека и водата и да си представям, че вместо да посещава морето за 45 минути, човек може да живее цял пълноценен живот там.

Всичките ми модели са опитни водолазни инструктори и превъзходни фрийдивъри, защото ситуацията под водата изискват много усилия от тяхна страна. Най-вече трябва да се чувстват комфортно във водата. Трябва да задържат гръб си за относително дълго време и да регулират правилно обема на белите си гробове, за да постигат перфектна неутрална плаваемост, да са без облекло в неподходяща температура на водата и освен това през цялото време да са без маски и с отворени очи в солената вода. Трябва също да могат да комуникират лесно под водата с мен и с останалата част от екипа. И трябва да имат още нещо, което ми е трудно да опиша с думи, но предполагам, че може да наречем способност да допускат камерата до себе си. Снимала съм изключителни гмуркачи, които нямаха никакви проблеми във водата, но явно нещата не им идваха отгоре и снимките ставаха твърде изкуствени.

Снимам много различни модели, но обикновено работя с Хагар Коен и Давид

Цвайгенбаум, които са изключително естествени под водата. Ние работим като екип по време на целия процес – от момента, в който планираме и нахвърляме сцената на хартия, до момента, когато отваряме файловете на компютъра и оценяваме резултата. Тази екипна работа ни осигурява високо ниво на креативност, перфектно сътрудничество под водата и общ интерес да се справим с проблемите.

Винаги сме придружени от екип водолази, които ни помагат в реализирането на сцената. Тъй като моделът се снима без водолазно оборудване, това включва подаването на въздух на модела, помощ в логистиката, подкрепа при комуникациите и следене за безопасността.

Моето любимо място за снимки е в „синьото“ – там, където няма гръно под нас (разбира се има гръно, но то е на повече от 60 метра дълбочина, така че ние не можем да го видим и да кажем дали е там). Тъй като снимаме на около 20 метра дълбочина, гръното не може да се види на снимките и се получава така, сякаш моделът лети свободно някъде в синьото. Това е един от най-привлекателните декори за подводна фотография, но и потенциално един от най-сложните и опасните, защото нищо не задържа модела от потъване надолу. Тоест

Изумявам се да откривам как гори елементарни ежедневни дейности като простирането изглеждат по-естествено, когато се правят под водата, отколкото на сушата

нищо освен нас. Затова винаги определяме някой да наблюдава дълбочината на цялата сцена и някой да следи дали оборудването ни е все още закрепено за плуващия на повърхността съд. Винаги сме придружени и от водолаз, помагач в подводната комуникация. Тъй като моделите не носят маски, за тях е трудно да разчитат сигналите, които им давам с ръце, освен това съм и доста отдалечена от тях. Водолазът, който е между мен и модела, наблюдава моите сигнали и ги предава на модела, като по този начин можем да общуваме един с друг. Това е много важно, защото въпреки че всичко е планирано предварително, водата си има собствено поведение и дисплеят на апарата често показва, че се налагат непредвидени промени.

Всичко е планирано и съгласувано още преди да влезем във водата: всеки член на екипа си има задача, график, позиция и процедура при спешни случаи. Всички сме ограничени от спадщата температура на тялото на модела, така че времето трябва да бъде използвано ефективно.

Винаги търсим начин да скрием баластната система на модела и обикновено я прикриваме с греха или част от тялото. Когато нещо трябва да виси (въже или някаква греха), използваме плаваем обект, като напълно надута баластна жилетка. След като дадат въздух на модела, асистиралите водолази трябва да излязат от кадъра, което отнема време, както и после да се върнат, за да му дадат отново, затова на модели-

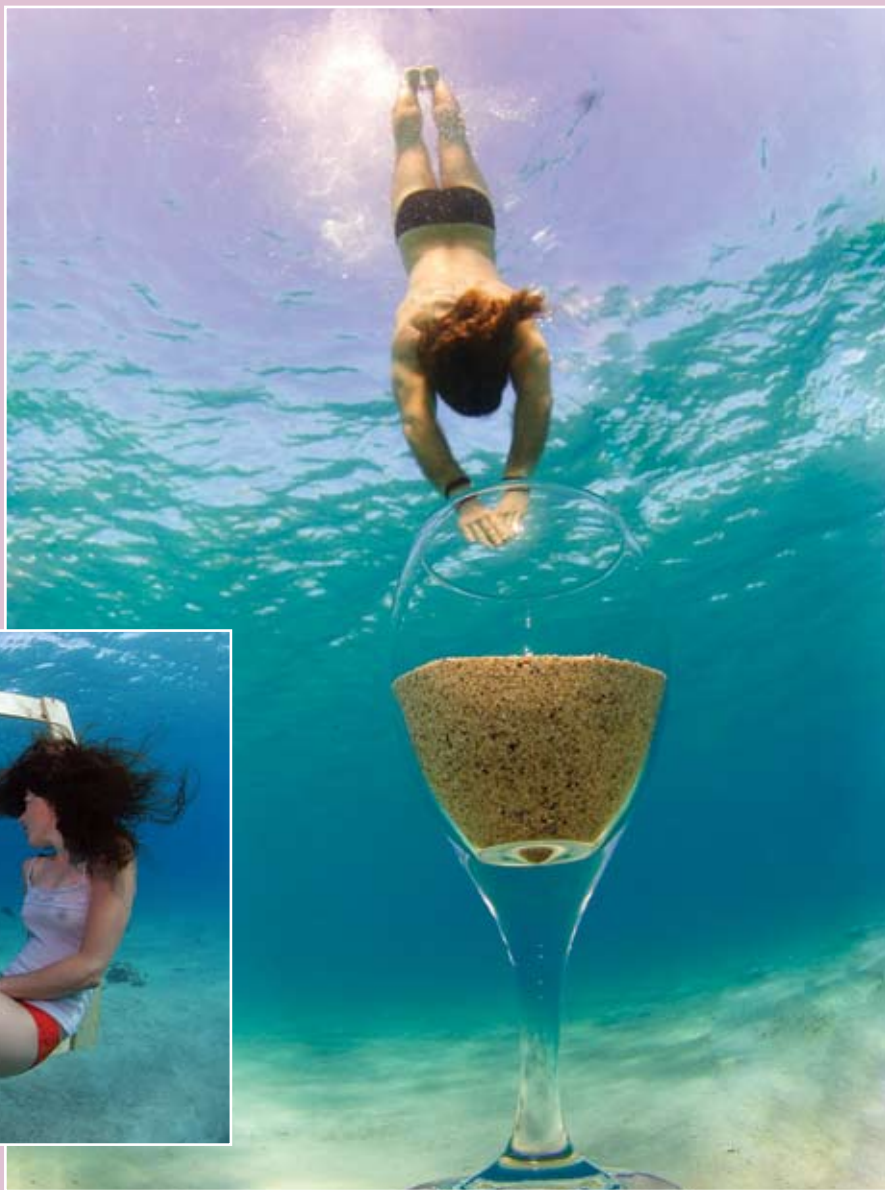
те им се налага да издържат без въздух относително дълго (около 2-3 минути).

Когато снимам широкоъгълни кадри, обикновено предпочитам да използвам естествената слънчева светлина, вместо да разчитам на подводните светкавици. Освен че са необходими много светкавици, с които да осветя равномерно сцената, аз обичам самия ефект на слънчевата светлина. Водата смекчава слънчевите лъчи и създава нежна игра на светлини и сенки, които добавят триизмерност на снимките, правейки ги по-живи.

Винаги използвам ръчния режим на апарата, тъй като вярвам, че променяйки скоростта, блендата, чувствителността и фокуса, буквално мога да пра-

вя магия. Например, затваряйки блендата драматично, обектът, осветен от светкавицата, изскача от тъмния фон. Намирам също много удобно снимането на три последователни кадъра с различна експозиция или цветен баланс.

Най-важният инструмент, който използвам под водата, е ръчният баланс на бялото, който според мен е най-добрият начин да получиш перфектни цветове, дори когато използваш няколко светкавици. Обаче в повечето случаи това не премахва необходимостта по-късно да коригирам цветовете, използвайки някакъв софтуер. Тъй като снимам RAW формат, което позволява запазването на цялата оригинална информация на кадъра, обработването в компютъра е много удобно.

Всяка поза на модела се снима от много ъгли и на различни дълбочини, вариращи от 2 до 20 метра и с различна посока на слънчевите лъчи. Изпробвайки различни експозиционни комбинации и правейки серии от по три снимки за всяка комбинация, аз обикновено се прибирам с около 300 снимки и чак тогава тежката работа започва...

Вярвам, че всичко, което е направено през обектива на апарата, изглежда по-хубаво от това, което е направено с Photoshop. Ако си инвестирал толкова време и енергия в построяването на кадъра под водата, а накрая с Photoshop промениш всичко – обекта, осветлението и фона, то тогава можеш да се откажеш още в началото и без да се се мокриш да създадеш всичко направо в компютъра. Поради светлинните и цвятowi ограничения под водата обаче аз все пак използвам Photoshop за баланс на цветовете. Любимият ми инструмент е „curves“, с който мога точно да коригирам различните нива на цвета. По принцип Photoshop е програма, в която буквално можеш да правиш магии, но моята философия е, че всеки трябва да реши дали е фотограф или графичен дизайнер и да се придържа към своята дефиниция...

Може би най-важният съвет при снимането на модели под вода в сложни сцени като нашите е да се осигурява безопасността на всички участници в сцената. Подобряването на резултатите може да бъде постигнато с практика и пак с практика, отново и отново, но това е възможно само (и наистина имам предвид САМО), ако вашият екип е готов за следващо гмуркане.

За повече информация и снимки посетете: www.imperfections.biz

**АКО СТЕ
ПРОПУСНАЛИ
ПЪРВИТЕ БРОЕВЕ
НА СПИСАНИЕТО,
ВСЕ ОЩЕ МОЖЕТЕ
ДА СИ ГИ КУПИТЕ
ОТ РЕДАКЦИЯТА**

ул. 6-ти септември 32
София 1000
тел.: 0889 416 846
e-mail: spisanie@podvoda.com
www.podvoda.com

Количествата са ограничени

DEEP BLUE

ВОДОЛАЗНИ ЦЕНТРОВЕ БЪЛГАРИЯ

DEEP BLUE

Централен офис:

София 1421, бул. Арсеналски 21
тел. 02/963 17 08, факс 02/ 963 20 88
мобилен: 0888 506 520; 088 94 16 846
e-mail: info@diving-bg.com

DEEP BLUE 2

Златни пясъци, басейн на х-л Морско око
мобилен 0889 41 68 46
e-mail: info@diving-bg.com

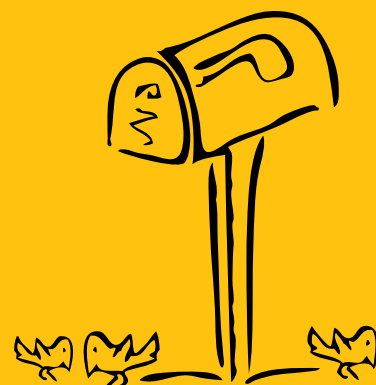
DEEP BLUE 4

С. Българево, Община Каварна, Ул. 2
мобилен 0888 506 520
e-mail: info@diving-bg.com

DEEP BLUE 3

Слънчев бряг, до дискотека КАКАО
мобилен 0887 92 47 27
e-mail: info@diving-bg.com

www.diving-bg.com

NAVARA

Най-продаваният пикап в Европа

Комбиниран разход - 8.5 - 9.2 / 100 км. Емисии CO₂ - 226 - 245 гр / 100 км.

- 171 конски сили • 403 Nm въртящ момент • 1 тон товароносимост
- 3 тона капацитет на теглене • 5 места • кожен салон • DVD навигация
- климатроник • круиз контрол • CD changer (6 диска) • Bluetooth хендс фрий
- фарове за мъгла • 17" цола лети алуминиеви джанти, ...

Ползва **ДАНЪЧЕН КРЕДИТ**

SHIFT_individuality

www.nissan-sofia.bg

София: НИСАН СОФИЯ, бул. Н. Вапцаров 47, тел.: 02/ 937 60 160

Казвам се Стивън Фринк, живея в Кий Ларго, Флорида, с жена ми и 14-годишната ми дъщеря. Живея тук от 30 години и през целия си съзнателен живот съм работил като фотограф. Имам диплома по психология, но никога не съм работил като психолог.

Изкарах водолазните курсове, когато завърших гимназията в Калифорния. Искях да работя на половин ден, като почиствам корпусите на яхтите, а за да ме наемат на работа трябваше да имам водолазен сертификат. Първото ми гмуркане "open water" беше в океана в бурен ден, от брега на Лагуна Бийч, Калифорния. Не можах да видя много, но самото дишане под водата беше вълнуващо и освобождаващо.

Започнах курсове по фотография, докато бях в гимназията, просто за забавление, но бях зарибен от изкуството и техниката на фотографията и най-вероятно от този момент кариерата ми вече беше определена. Тренирах плуване още от дете и през цялото време в колежа, така че, когато получих сертификата за водолаз, беше неизбежно да започна да снимам под водата.

Stephen Frink

Най-публикуваният подводен фотограф в света

ОБОРУДВАНЕТО

Първият ми апарат беше Nikonos II с 35 мм обектив, който купих от един сърфист. Но когато започнах да се отнасям по-сериозно към подводната фотография, първият ми истински бокс беше Sea&Sea за Bronica 6x6. Това беше през 1979. Днес снимам само със Seacam боксове, в момента за Canon EOS 1Ds MKII, но без съмнение скоро ще го сменя с 21-мегапикселивия Canon 1Ds MKIII. За моята работа ми трябва възможно най-високата резолюция, а Canon е абсолютният мегапикселиов шампион. Преди използвах Nikon и съм много впечатлен от моделите, които сега са на пазара. Смятам, че в момента и Canon, и Nikon са добри за сериозния фотограф.

Ако искате най-доброто, това е Seacam за огледално-рефлексните Canon или

Nikon. Има и други, които са по-евтини, но Seacam са най-добрите. При светкавиците лично аз харесвам Seacam Substrobe 150, Ikelite DS125, Inon D240 и Sea&Sea YS250. Използвам всяка от тях по различни причини и за различни цели, но мисля, че хората ще са доволни от всяка, която пасва на техния бюджет и нужди. Наскоро преминах към Seacam рамене за светкавиците, защото ми помагат с малко повече позитивна плаваемост.

Към сегашното състояние на технологията не виждам смисъл от огледално-рефлексните апарати с живо видео (live view). Когато с живото видео станат възможни бързият и прецизен автофокус и нулевото забавяне на затвора, тогава ще имат значение за мен.

ЕКИПИРОВКАТА

ФОТОГРАФИ

Нека да започнем отгору нагоре: плавници Atomic full foot split fins – добра маневреност и добра тяга без прекомерна умора; неопрен Henderson Instadry – изключителна топлоизолация и комфорт; баластна жилетка Aqualung Balance – удобна, добра подемност и достатъчно малка за лесно пътуване; SOS буѝ <http://www.youtube.com/watch?v=IGikCMHogUA> (интегриран към жилетката буѝ, разработен от Aqualung по патент на самия Стивън Фринк); регулатор Atomic T2 – леко дишане, комфорт, надежност; маска Atomic Frameless Black – чисто и качествено стъкло; боне Henderson – допълнителна топлоизолация за главата и ушите; компютър Scubapro Uwatec Galileo – чудесни функции, ясен за разчитане.

Обикновено използвам интегрираните тежести в жилетката Balance, но използвам задните гръбове, за да нямам много тежести отпред.

СНИМКИТЕ

Аз предпочитам относително плитко, когато зависи от мен. Дейвид Дубилет (David Doubilet) има една книга с много хубаво заглавие – „Вода, светлина, време“. И той, и аз сме съгласни, че трите неща са необходими за една добра подводна снимка. Аз бих предпочел да имам повече светлина и повече време, когато това е възможно.

Най-дълбоката ми фотографска сесия бе на 60 метра, но не отивам на дълбоко, само заради идеята. Това никога не ме е интересувало твърде много, но оценявам успехите на техническите водолази, които се гмуркат безопасно на големи дълбочини. Не правя декомпресационни гмуркания, ако не се налага.

Има много добри места за гмуркане в Индонезия, Папуа Нова Гвинея и южно Червено море. Все още обичам Флорида Киис, специално Кий Ларго. Това е моят град, голямо населено място, но тъй като е защитена територия от 1960 година, в морето има много риби.

Снимките които съм избрал тук, са някои от сегашните ми фаворити. Най-любимата ми снимка още не е направена. Ще продължа да се опитвам.

Що се отнася до трудност?... Всяка снимка е различна. Един път лесна, друг път трудна. Сложи времето, необходимо за локацията, познаването на техниката, добади вроденото чувство за композиция, и хубавите неща се случват.

ВИДЕО?

Трудно е да служиш на двама господари. Ще ми отнеме твърде много време да се науча да снимам видео на нивото, на което правя снимки. Ще остава това на другите и ще се опитам да съм най-добър в това, което вече правя... снимките.

PHOTOSHOP

Аз не работя във Photoshop, а използвам Photo Mechanic за първото редактиране, после отивам в Lightroom да подготвя снимките в подходящ размер за интернет или за висока резолюция TIFF.

Ще използвам Photoshop CS3, когато ми трябват по-специализирани техники за манипулиране на пикселите, които не мога да използвам в Lighroom. Корекция на нивата, цвета, светлините и сенките са типичните настройки, които правя за всяка снимка.

УДОВОЛСТВИЕТО

Все още обичам да се гмуркам, но не мога да си представя да го правя без фотоапарат. Ще ми е скучно. Плюс това може да излезе уникална възможност, която да пропусна. Затова – да, гмуркам се за развлечение, но моето развлечение включва правенето на снимки.

ОБЕКТИТЕ

Нямам едно-единствено „най-добро“ място, но миналата седмица се змурках в Aquarium Habitat край Киу Ларго. Имаше толкова много риби, беше направо вгъх-новяващо!

Трябва да кажа, че големите бели акули оглавяват класацията ми.

Обичам потъналите кораби като фон за широкоъгълни снимки и като изкуствени рифове. Интересува ме и историческата перспектива – защо и как корабът е потънал. Но нямам сериозна страст към тях, както някои други водолази.

Следващото нещо, което искам да снимам, са китове. Трябват ми повече китове в портфолиото. Също бих искал да снимам повече модни снимки в морска среда.

ФОТОГРАФИ

ПЕТ СЪВЕТА

1 Приближете се, за да стесните водната стена между вас и обекта и да подобрите цвета и резолюцията.

2 Научете се да балансирате художествено естествената светлина и тази от светкавицата.

3 Развийте добри водолазни умения. Трябва да ви е удобно и безопасно под водата.

4 Научете поведението на морските обитатели. Уважавайте при-

родата. Никога не рушете кораловите рифове.

5 Бъдете „просветен“ консуматор. Това означава: никога не поръчвайте сула от перки от акула (очевидно) и помислете как се отразява вашето лично меню на световните рибни запаси.

Всички ние трябва да дадем своя малък дял, за да запазим това, което обичаме да снимаме... Морето и неговите обитатели.

За повече информация и снимки вижте: www.stephenfrink.com

B/C/D

текст Веселин Михайлов, по материали от чуждия печат

Познато още като: **Buoyancy Compensating Device, Buoyancy Control Device** или **Buoyancy Compensator (BC)**

„Никога не излизай без жилетка“ се ока- за вярно, макар че бабите ни го казваха по други поводи.

Водолазната жилетка (баластната жилетка, баластният компенсатор, компенсаторът на плаваемостта или просто бисидито) е абсолютно неза- менима част от съвременната водо- лазна екипировка. До такава степен, че трудно можем да си представим как са се гмуркали преди тя да бъде пред- ставена в познатия ни днес вид от Scubapro през 1971 г.

Бисидито се използва (освен за прикри- ване ширината на талята) най-вече за да осигури:

- Възможност да се регулира и контро- лира плаваемостта на водолаза. Това му позволява да постигне неутрална плаваемост под водата и да поддържа постоянна дълбочина или да се спуска/ издига по контролиран начин.

- Животоспасяваща плаваемост при спешност; както под водата, така и на повърхността.

- Задръжане на оборудването на оп- ределено място и носене на водолаз- ната бутилка с минимално усилие.

Jacket style – тип стабилизираща жилетка

ВИДОВЕ БАЛАСТНИ КОМПЕНСАТОРИ

Съществуват три основни вида:

1 Тип стабилизираща жилетка

В момента те са най-разпространени. Стабилизиращите жилетки са надува- еми компенсатори с интегриран самар за захващане на водолазната бутилка, с презрамки за обличане през раменете и закопчаване на кръста. Въздушният

балон, който регулира плаваемостта, е свързан с водолазната бутилка чрез шланг и клапан и може да е разположен главно на две места:

- на гърба и от двете страни на водо- лаза (както по този начин „обвива тяло- то“ – jacket style)

- само на гърба („задно надуване“ – back/rear inflation, back buoyancy)

Съществува и междинен вариант (hybrid)

Обгръщащите тялото балони са пред- почитани от някои водолази, тъй като чрез тях по-лесно се поддържа вер- тикална позиция с главата нагоре на повърхността. Но пък за тях е харак- терно, че при надуване притискат сто- маха и долната част на гръдния кош. Освен това могат да предизвикат „по- валеж“ на една страна или „търкаляне“, особено ако се използват с по-големи бутилки.

При баластните жилетки със задно на- дуване няма такъв проблем. Освен това са по-стабилни при плуване под вода, за- щото водолазът „виси“ на тях. Затова пък при плуване на повърхността имат тенденция да държат водолаза обър- нат с лицето надолу към водата, което

представлява реална опасност в случай на спешност или изпаднал в безсъзнание водолаз.

Независимо кой вид надуване се използва, баластните компенсатори тип стабилизираща жилетка обикновено осигуряват до 25 литра плаваемост в зависимост от размера и са доста удобни за носене. Те са най-често използваният вид сред любителите водолази, тъй като осигуряват контрол на плаваемостта, възраждане на тежести, места за прикрепване на допълнително оборудване и лесно закрепване на бутилката посредством колан.

Back (rear) infalton – тип стабилизираща жилетка

2 Тип крило

Крилата са състоят от надуваеми балони, разположени изцяло на гърба. Крилата са съвременна разработка и се използват основно в техническото смуркане, при което водолазът носи две или четири големи бутилки. Балоните и бутилките са фиксирани към плоча, обикновено метална (наричана още бекплейт, backplate), която се закрепва към тяло-

Крило

то на водолаза чрез колани. Балоните имат качеството да се разширяват до големи обеми и затова могат да осигуряват голяма плаваемост и подемна сила: не са рядкост 30-литрови и дори 50-литрови крила. Някои производители добавят еластични каишки около крилото (произвеждани основно от фирмата OMS – Ocean Management Systems), които имат за цел да прибират крилото, когато не е надуто за постигане на по-малък обем и минимално съпротивление при плуване.

3 Тип спасителна жилетка

Това е първият модел на баластен компенсатор, който вече не се използва. Тези компенсатори приличат на хомот – нанизват се на врата и покриват отпред гръдния кош, закрепват се с колани около талията и обикновено между краката. Те са евтини, леки и малки, осигуряват до 15 литра плаваемост и поддържат изпаднал в безсъзнание човек на повърхността с лицето нагоре, но не са удобни за употреба под водата, затова вече не са в употреба.

ХАРАКТЕРИСТИКИ

Шланг за ниско налягане, чрез който въздухът от водолазната бутилка отива към жилетката.

Клапан за надуване (инфлатор), чрез който балонът на жилетката се пълни с въздух.

Изпускателен клапан, чрез който въздухът излиза от водолазната жилетка. Повечето са с поне два клапана: един, който се намира в най-горната точка (рамото) и един най-долу (около кръста на водолаза). Тъй като въздухът винаги отива нагоре, разположеният на рамото на жилетката изпускателен клапан се използва, когато водолазът е във вертикална позиция с главата нагоре, а разположеният на кръста – когато е обърнат с главата надолу.

Изпускателен клапан при свръх налягане (пренадуване, препълване), автоматично изпуска част от въздуха в балоните на баластния компенсатор, за да не се пръсне, ако водолазът го пренадуе (на повърхността или при изплуване).

Самар – система от ремъци, прикрепени към пластмасова или метална плоча, към която се фиксира водолазната бутилка.

Джобове за носене на водолазна макара, буй, декомпресационни таблици и други.

Интегрирана система за водолазни тежести – джобове за оловни тежести с механизъм за бързо освобождаване. Възградените тежести могат да премахнат необходимостта от отделен колан за тежести, което е много по-удобно и не натоварва кръста. Може да се използват твърди оловни плочки или „меки тежести“ – пакети с оловни сачми, които прилягат плъттно и са по-удобни.

Д-рингове – метални или пластмасови скоби за закачване на оборудване като фенери, макари, фотоапарати и бутилки за декомпресия.

КАК ДА ИЗБЕРЕМ ПРАВИЛЕН РАЗМЕР НА БАЛАСТНИЯ КОМПЕНСАТОР?

Определянето на точния размер на баластния компенсатор става на базата на височината и теглото. Има определен диапазон за всеки размер. Ако и по двата показателя – височина и тегло, попадате в някой от размерите, то тогава нормално ще изберете него. Ако обаче височината ви отговаря на един размер, а теглото – на друг, би трябвало да вземете решение въз основа по-скоро на теглото, отколкото на височината. Почти всички баластни компенсатори имат възможност за регулиране на размера чрез каишки, което означава, че един размер може да стане на доста различни по размери фигури. Ако теглото ви е близко до горната граница на съответния размер, тогава по-добре да изберете следващия размер. Ако водолазната жилетка няма възможност за интегриране на тежести, тогава проверете дали не виси много наголу и дали не пречи на достъпа ви до катарамата за освобождаване на баластния колан.

ОПРЕДЕЛЯНЕ РАЗМЕРА НА ДАМСКАТА ВОДОЛАЗНА ЖИЛЕТКА

Дълги години водолазната индустрия произвеждаше само баластни компенсатори, отговарящи на анатомията на мъжкото тяло. Производителите успокояваха жените водолази, като добавяха розово или друг светъл цвят на най-малкия мъжки размер (или на допълнително смален), като го наричаха „дамска“ водолазна жилетка. Жените по принцип имат различна конструкция на торса и някак си трябваше да се справят с несъответствието в раменете или притискането в гърдите. За щастие през последните десет години в дизайна на водолазните жилетки бяха направени много промени в полза на жените. Новият дизайн е с по-добро прилягане в областта на гърдите, има по-малка гължина на торса и е скроен по-високо около ханша. Всички тези нововъведения осигуряват допълнителен комфорт. За най-голямо удобство пре-

Back (rear) inflation – проектирана за анатомията на женското тяло

поръчваме на жените водолази да купуват водолазни жилетки, специално проектирани за тях, като новата жилетка Bella на Scubapro, която ще излезе на пазара през май тази година.

ПРЕПОРЪКИ

Личният ми избор за удобна и изключително функционална водолазна жилетка с добро прилягане е хибридният модел на Scubapro. Този вид ви помага да поддържате хоризонтална позиция на тялото под водата и да постигате неутрална плаваемост при гмуркане много по-лесно. Също така харесвам системата за интегрирани тежести много повече от носенето на старомоден колан за тежести, който значително натоварва кръста.

ИСТОРИЯ

Баластните компенсатори тип регулиращи плаваемостта спасителни жилетки (ABLIJ – Adjustable Buoyancy Life Jackets) или хомот са разработени от Морис Фензи през 1961 г. По-ранните версии се надуват под водата през устата. По-късните имат собствена бутилка за пълнене с въздух. Някои имат бутилка за пълнене с въздушен дъвоукис, но тази разработка е изоставена, когато са въведени клапаните, позволяващи на водолаза да диша от надуваемия балон на баластния компенсатор. От 1969 г. модерните баластни компенсатори използват за пълнене газ от основната водолазна бутилка и в допълнение имат тръба за надуване през устата, която се използва на повърхността, за да се пестят въздухът в бутилката. През 1971 г. фирма Scubapro разработва първия баластен компенсатор тип жилетка, а през 1972 г. фирма Waterrill разработва крилото Atrap wing.

Някои от съвременните нововъведения при баластните компенсатори включват интегрирани тежести, за да се нагласи по-добре позицията ви под водата, интегрирани регулатори, допълнително подсилен материал, който покрива въздушните балони – 1050 denier ballistic nylon. Нововъведенията при крилата включват дублирани балони за въздух, задни плочи от неръждаема стомана или меки найлонови задни плочи с малко тегло, както и балони с подемна сила от 50 кг.

Фирмата Dive Rite въвежда първото крило за гмуркане със собствени бутилки през 1985 г. Основни производители на крила за техническо гмуркане са фирмите OMS и Halcyon. Добри производители на водолазна екипировка са Scubapro, Sea Quest, Sherwood, Poseidon, Mares, Tusa, Zeagle и др.

POSEIDON

The Ultimate Dive

САМО ЗА
-10%
КЛУБНИ ЧЛЕНОВЕ

Доживотна гаранция за всички регулатори, независимо от датата на закупуване.
Важи след преминал периодичен технически преглед.

Официален дистрибутор за България:
Дипл Блу Дайвинг, бул. Арсеналски 21, София 1421
Тел.: 02 963 2088, Факс: 02 963 1708
e-mail: info@diving-bg.com

ВЪЗДУХ

Живко Алексиев, по материали от чуждата преса

ЧЕСТО ЛИ ВИ СЕ СЛУЧВА ДА СВЪРШВАТЕ ВЪЗДУХА В БУТИЛКАТА ПО-БЪРЗО ОТ ДРУГИТЕ ВОДОЛАЗИ? ЧЕСТО ЛИ СЕ НАЛАГА ДА ПРЕКРАТИТЕ ГМУРКАНЕТО ПРЕДИ ОСТАНАЛАТА ЧАСТ ОТ ГРУПАТА?

ЗАЩО СТАВА ТАКА?

ЗА ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ ВОДОЛАЗИТЕ МАЛКАТА КОНСУМАЦИЯ НА ВЪЗДУХ Е КАТО ГОЛЯМАТА... ХМ... РАБОТА ПРИ МЪЖЕТЕ. ЗАТОВА СЛЕД ГМУРКАНЕ ЧЕСТО СИ МЕРЯТ... МАНОМЕТРИТЕ.

НО КАКВО ДА СЕ НАПРАВИ – ХОРАТА СА РАЗЛИЧНИ И Е ПО-ВАЖНО ДА НИ Е ПРИЯТНО, ОТКОЛКОТО ПОСТОЯННО ДА СЕ СРАВНЯВАМЕ И СЪСТЕЗАВАМЕ С ДРУГИТЕ.

ВСЕ ПАК МОЖЕ ЛИ ДА СЕ НАПРАВИ НЕЩО?

ПЪРВО, МОЖЕ ДА СПРЕТЕ ДА СЕ ТОРМОЗИТЕ. ПРИ РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ ХОРАТА С ПО-БАВЕН МЕТАБОЛИЗЪМ ИЗПОЛЗВАТ ПО-МАЛКО КИСЛОРОД. ПО-ДРЕБНИТЕ ВОДОЛАЗИ ИЗПОЛЗВАТ ПО-МАЛКО ЕНЕРГИЯ, ЗА ДА СЕ ПРИДВИЖВАТ, ТАКА ЧЕ ИЗРАЗХОДВАТ И ПО-МАЛКО КИСЛОРОД. ЖЕНИТЕ ПО ПРИНЦИП ИМАТ ПО-СЛАБА МУСКУЛАТУРА, ПО-МАЛКИ БЕЛИ ДРОБОВЕ И ПО-БАВЕН МЕТАБОЛИЗЪМ И ЗАТОВА СА ШАМПИОНИ НА ИКОНОМИЧНОТО ДИШАНЕ ЗАТОВА, АКО СТЕ МЪЖ, НИКОГА НЕ СИ МЕРЕТЕ МАНОМЕТЪРА С ЖЕНА.

Природата не разпределя богатата си поравно и е възможно никога да не сте най-пестеливият на дишане на въздух. Но затова пък повечето от нас могат чувствително да намалят консумацията си на въздух и да удължат престоя си под водата. Можем да станем по-добри, дори и да не сме най-добрите!

ВОДОЛАЗИТЕ ГУБЯТ ВЪЗДУХ ПО ЕДИН ОТ СЛЕДНИТЕ НАЧИНИ:

1 Когато въздухът изтича, преди да е стигнал до устата и гробовете, най-често през свободно изтичащ резервен регулатор или остарял о-ринг.

2 Когато се използва повече енергия, отколкото е необходимо. Използването на енергия означава използване на въздух, защото кислородът във въздуха е необходим, за да изгаря калории, които произвеждат енергия. Всяко излишно движение струва допълнителен въздух от бутилката.

3 Когато не се извлича максимумът от всяко вдишване. Когато водолазите дишат „плитко“ и неефективно, те получават по-малко кислород и скоро чувстват нужда от повторно вдишване.

ЕТО НЯКОЛКО СЪВЕТА ЗА „УГОЛЕМЯВАНЕ“ НА ВОДОЛАЗНАТА БУТИЛКА

СПРЕТЕ МАЛКИТЕ ТЕЧОВЕ

Дори и най-малките мехурчета от о-ринговете или инфлатора, събрани за 40 минути, могат да доведат до сериозен проблем. Вие не мислите, че имате теч. Имате ли очи на гърба? Помолете партньора да ви огледа, за да сте сигурни. Маската, която не прилепва добре, е друг източник на теч, при който постоянно издухвате въздух, за да чистите водата. Това е и източник на стрес, който ненужно повишава дихателната ви честота и така намалява ефикасността на дишането ви. Дали регулаторът ви изпуска свободно въздух (free flow)? Настройте го или наведете предната му част наголу, а не напред, където водата го натиска. Или ако нищо не помага, го прикрийте с ръка отпред.

ГМУРКАЙТЕ СЕ ПОВЕЧЕ

Известно е, че неопитните гмуркачи изпомпват въздуха с бясна скорост. Причината е безпокойството. За неопитният гмуркач е разбираемо да е нервен и автоматичният отговор на тялото му е повишаване на метаболизма, дихателната и сърдечната честота. Тялото увеличава оборотите на машината, за да е готова за борба или бягство, въпреки че резултатът е единствено голямо количество въздух, което не се използва пълноценно от белите гробове, а се изхвърля във водата.

Може да не сте новак, но ако не се гмуркате почти всяка седмица, то това ще е необичайна активност за тялото ви. С повече гмуркане тялото ви ще свикне и ще дишате по-малко.

ПОВИШАВАЙТЕ КВАЛИФИКАЦИЯТА СИ

Всяко ниво, което взимате, намалява консумацията на въздух, защото ви кара да се чувствате по-уверени и оттам по-спокойни. Най-доброто е, че с курсовете подобрявате уменията за контрол на плаваемостта и позицията на плуване водата. Когато постигнете това, ще можете да контролирате плаваемостта почти само с белите си гробове, така че няма да можете да пълните ценни литри въздух в жилетката и оттам да ги изхвърляте в морето. По-важно е, че като подобрите ще можете почти напълно да забравите за механиката на гмуркането и да се движите леко като риба.

ПОВЕЧЕ СЪН, ПО-МАЛКО ПАРТИТА

Трябва да сте отпочинали в деня на гмуркането. Ако започвате гмуркането вече уморени, тялото ви ще работи повече, за да преодолее това, така че ще дишате по-активно. Махмурлукът също е стрес. Вие си мислите, че на сутринта сте трезвен, но в действителност алкохолът въздейства на физиологията ви и на следващия ден. Вашето тяло прави това, което мозъкът му нарежда. Ако сте имали добър нощен сън, вашето тяло и мозък ще са по-отпуснати и спокойни.

ТРЪГВАЙТЕ РАНО

Ако сте дошли късно на корабчето, бързайте да настаните оборудването си на борда, притеснявате се от неодобрителните погледи на другите, които са дошли навреме, пада ви се най-неудобното място и целия ден играете на догонване, ще бъдете уморени и много стресирани. Като започнете деня с усилено дишане, няма шанс да се успокоите. Ако отидете по-рано на корабчето, ще имате време за всичко, ще се чувствате уверени и спокойни, и ще дишате по-бавно.

ПЛУВАЙТЕ БАВНО

Енергийната цена на скоростта е

по-голяма, отколкото предполагате, защото е експоненциална функция, пропорционална на квадрата на скоростта. С прости думи това означава, че два пъти по-бързото плуване изисква четири пъти повече енергия и въздух. Но и обратното също е вярно: плувайте наполовина по-бавно и ще използвате само една четвърт от въздуха.

СТОЙТЕ НА ПЛИТКО

Това отново е физика. Регулаторите подават въздух при същото налягане като водата около вас, затова напъването на белите гробове на 10 метра дълбочина (две атмосфери) отнема 2 пъти повече въздух, отколкото при същото дишане на повърхността (една атмосфера). На 30 метра (четири атмосфери) консумацията е 2 пъти повече, отколкото на 10 метра (две атмосфери). Нищо не може да се направи, освен да се избягва гмуркане на по-дълбоко, отколкото е нужно.

НАМАЛЕТЕ ОЛОВОТО

Ако сте балансираны много тежко, трябва да вкарате повече въздух в жилетката, за да станете неутрални. Раздуването на жилетката изисква повече сила и кислород, за да плувате във водата. Ако имате 3 kg олово в повече, това означава, че жилетката ви ще е с около 3 литра по-обемна. Представете си 3-литрова бутилка от минерална вода и усилието да я бутате напред през водата.

ПОДОБРЕТЕ ПОЗИЦИЯТА НА ТЯЛОТО СИ

Ако тялото ви е хоризонтално във водата, когато плувате напред, краката и плавниците ви ще минат през „гунката“ във водата, която са направили главата и раменете ви. Ще измествате по-малко вода и ще изразходвате по-малко енергия и въздух. Много водолази обаче плуват с краката по-ниско от торса, като главата им е още по-високо. Подобрийте хоризонталната си позиция, като преместите някоя тежест от кръста към гърба – в джобовете на жилетката или на бутилката.

ТЪРСЕТЕ НЕУТРАЛНА ПЛАВАЕМОСТ

Разковничето е винаги да сте абсолютно неутрални. Ако сте малко по-тежки или малко по-леки, постоянно ще използвате силата на плавниците (от там – въздух), за да подържате дълбочина. Ако сте неутрални, ще можете да се плъзгате с лекота и да „висите“ във водата без усилие.

ПОДДЪРЖАЙТЕ ЕКИПИРОВКАТА СИ ОБТЕКАЕМА

Всички бързо плуващи риби имат гладка кожа с малко или без никакви издатъци. Така те намаляват съпротивлението на водата и могат да плуват с най-малка консумация на кислород и енергия. Обратно на тях, водолазите имат груби, сложни повърхности с всички видове прикрепвания от водолазна бутилка и маркучи до свирки. Всичко, което възпрепятства потока на водата, минаваща покрай тялото, създава съпротивление и загуба на въздух.

Стрежете се да имитирате рибите. Ако нямате нужда от фенер, например, не го вземайте. Ако се нуждаете от нещо, скрийте го в джоба, а не го оставайте да виси от D-ринга. Свалете шнорхела от маската и го пхнете под жилетката или го свийте и поставете в джоба си. Скъсете маркучите, ако са дълги. Закрепете конзолата с инструментите близо до тялото си.

ПЛУВАЙТЕ С ОПТИМАЛНИ ДВИЖЕНИЯ

Дръжте ръцете си близо до тялото. Изпънете краката си и ги дръжте толкова близо един до друг, колкото позволяват плавниците. Използвайте къси махове, така че плавниците да стоят в попятната струя на тялото ви. Някои плавници изискват по-широк удар и тогава трябва намерите баланс между ефективния тласък и обтекаемостта на положението на тялото. За предпочитане са по-чести махове, отколкото по-широки.

ДИШАЙТЕ ДЪЛБОКО

Всяка порция кислород, която излиза от бутилката, но не влиза в кръвообращението ви, е загубена. Това става, когато дишате кратко и повърхностно. Голяма част от въздуха изпълва гърлото и бронхите ви, но не достига до белите дробове, тъй като е изхвърлена навън. Скоро чувствате, че трябва да направите друго вдишване, защото нямате полза от предишното, но тъй като и второто е повърхностно, въздухът отново е загубен.

Ето защо трябва да се стремите да вдишвате дълбоко, като изпълвате дробовете си с всяко вдишване. По-дълбокото вдишване донеся въздуха до по-голяма част от белодробните алвеоли, където се осъществява газообменът. Също така добавя свеж въздух към обема „мъртъв“ въздух, останал в дробовете, гърлото и устата от предишното вдишване, така че сместа се обогатява. Когато повечето алвеоли са изпълнени с по-свеж въздух, газообменът е по-ефикасен: повече кислород се ползва от влизащия въздух и повече въглероден диоксид се изхвърля. Кратките, повърхностни вдишвания са по-чести и по-неефективни. Издишвайте дълбоко и така ще изхвърляте повече въглероден диоксид. Това, което не е издишано, е въглеродният диоксид в „мъртвия“ въздух. При следващото ви вдишване този мъртъв въздух, а не свежият, ще напълни дробовете ви. Стимулът за следващото вдишване не е липсата на кислород, а излишъкът от въглероден диоксид. Затова дълбокото издишване удължава времето преди да почувствате нужда от друго вдишване.

ДИШАЙТЕ БАВНО

Вие консумирате много енергия за вдишване, дори само за изсмукване на въздуха от регулатора и за изхвърлянето му навън. За да вдишате, трябва да всмучете, отваряйки клапата във втората степен, и да пратите въздуха от устата си към белите дробове. На всеки сантиметър по пътя си газовият поток изпитва триене и турбуленция, които са неизбежни, но количеството

им се повишава драматично, когато се опитвате да дишате бързо. Проблемът става по-сериозен, когато сте на по-дълбоко, защото въздухът е сгъстен и по-плътен – все едно да смучете през сламка шейк вместо вода. Затова не се насилвайте. Опитайте дълго, бавно вдишване, докато дробовете ви се напълнят, след което бавно и дълго издишайте, докато се изпразнят. Колкото повече въздух влезе в дробовете ви, толкова повече време ще е необходимо за обмяна на „новия“ и „стария“ въздух и подтикът за ново вдишване ще се отдалечи. Така ще дишате хем по-бавно, хем по-пълноценно и ще изразходвате по-малко енергия.

ПОДОБРЯВАЙТЕ ОБОРУДВАНЕТО СИ

Редовно давайте на ремонт регулаторите си, а ако се змуркате на по-дълбоко, си купете някой по-леко подаващ. Работата по дишането, изисквана от някои регулатори, е до три пъти повече от други. Освен че тежко подаващи-

те въздух регулатори изискват повече енергия и кислород, затрудненото дишане повишава безпокойството, което от своя страна учестява дишането. Така се губи газ по две причини.

ПОДДЪРЖАЙТЕ ФОРМАТА СИ

Двама души изкачват стълби. Когато стигнат горе, единият е запъхтян, а другият диша нормално. Този, който диша тежко, изразходва повече кислород, но губи от това, което вдишва, защото диша толкова бързо, че няма време за газообмена. На сушата, където въздухът е неограничен, това не е проблем, но при змуркането е по-тежко, защото водата е много по-плътна, а запасите от въздух са ограничени. Водолаз в добра кондиция ще усети по-малко натоварването, дишането му няма да се учести и така ще изразходва по-малко въздух. За да сте в добра форма, се освободете от излишните килограми и поддържайте добър мускулен тонус.

БЪДЕТЕ ЗАТОПЛЕНИ

Даже топлата морска вода е студена, защото е по-ниска от 37 градуса и освен това поглъща топлината на тялото много бързо. Топлината е енергия, получена от метаболизма, който използва кислород, за да я произведе. Чувството за студ същевременно създава психически стрес, който неволно повишава честотата на дишане.

ПРОСТО СЕ ОТПУСНЕТЕ

Състезанието кой използва по-малко въздух често се асоциира с водолазните умения на индивида и това създава порочен кръг – вие се притеснявате, че използвате повече въздух от партньора си, това ви прави нервни, започвате да дишате по-често и наистина започвате да използвате повече въздух...

Затова не мислете повече по този въпрос, поработете върху уменията, които описахме по-горе и се отпуснете. Това само по себе си ще ви помогне. Все пак най-важното е да ни е приятно!

ДЪЛБОКА ВОДА

ШЕК ЕКСЛИ

SHECK EXLEY

Веселин Михайлов, по материали от чуждия печат

(1 април 1949 – 6 април 1994)

ВЪЗХВАЛА ЗА (ИСТОРИЯТА НА) ЕДИН ИЗСЛЕДОВАТЕЛ

Освен с богатството на морския си живот, Джаксънвил, Флорида, е известен във водолазния свят и като родното място на Шек Екли, а също така и на създадения от него „октопод“ – резервната втора степен, която сега е неразделна част от водолазното оборудване.

Само ако изобщо не се интересувате от гмуркане, има вероятност да не сте чували това име. В обществото на пещерните и техническите водолази има само няколко личности с авторитет като този на Шек Екли. Ако отворите енциклопедията в частта за най-дълбоките и най-дълги пещери, името му неизбежно ще се появи.

Екли е роден на 1 април 1949 г., учител по математика и пещерен водолаз, признат за един от пионерите в областта на пещерното и дълбочинното гмуркане. Докато всички са наясно, че пещерното гмуркане е много опасно, Екли дълги години демонстрира, че то може да бъде правено по безопасен и сигурен начин, ако се практикува със съответните знания, умения и голямо внимание.

Още през 1979 г. Екли пише книга за пещерното гмуркане – малко по обем, но важно по съдържание ръководство за оцеляване, предназначено за водолазите, дръзнали да се потопят в дълбоките и тъмни води на подводните пещери и сифони по света. В „Основи на пещерното гмуркане: план за оцеляване“ (Basic Cave Diving: A Blueprint for Survival) Екли полага основите на най-важните въпроси за безопасността и въвежда много от основните процедури за сигурност по време на гмуркането в пещери. Гмуркане, при което се промъкват из подводните пещери, пътят ви върху все по-навътре и по-надълбо-

ко през лабиринт от тунели, а масивни скали с дебелина стотици метри ви обграждат и отделят от животоспасяващия въздух на повърхността.

Преди да напише тази книга, след като става сертифициран водолаз на 16-годишна възраст през 1965 г., Екли започва да се гмурка в пещерите на Флорида. При първото си гмуркане като сертифициран водолаз близо до Кристалната река (Crystal River) във Флорида Екли неочаквано се натъква на входа на не много дълбока, но интересна подводна пещера, откъдето води началото си един от многобройните извори в местността. Може да се каже, че това е знак на съдбата. Като много други преди него, Екли не успява да устои на изкушението и влиза в пещерата, въпреки че няма необходимите знания и опит.

„ПОВЕЧЕТО ОТ ИНЦИДЕНТИТЕ С ОПИТНИ ПЕЩЕРНИ ВОДОЛАЗИ СЕ СЛУЧВАТ ПО ВРЕМЕ НА ДЪЛБОЧИННИ ГМУРКАНИЯ В ПЕЩЕРИ.“

„Пещерното гмуркане:
план за оцеляване“
Шек Екли

Шек Екли, Карл Освалд и Дон Кийърнс
край Морисън Спринг през май 1970 г.

Всъщност по това време така или иначе няма специално обучение за пещерни водолази, а познанията в областта са се предавали от тези, които са имали известна практика в гмуркането в пещери. (Тогава, ако човек не е познавал водолаз с практически опит в пещерите, просто не е имал късмет.) Що се отнася до опита – всеки водолаз е трупал опит в движение, докато с течение на времето се гмурка. Този процес е жесток и много хора плащат с живота си в безмилостните пещери.

Водолазите, свикнали с откритото море (open water), където повърхността и относителната безопасност винаги са точно отгоре, не са били нито психически, нито технически подготвени да се гмуркат в „затворената“ среда (както е научното определение) на подводните пещери, където за да достигнат повърхността, те трябва да намерят и възстановят пътя, по който са минали на влизане. За да се изплува дългият път обратно към входа при спешен случай, се изисква голямо хладнокръвие, често при нулева или почти нулева видимост, с много тунели и разклонения в различни посоки, и при условие че всяко взето решение („Надясно?“, „Наляво?“, „Къде е изходът?“) е решение на живот и смърт. За кратко време през този период броят на смъртните случаи нараства застрашително. През годините Ексли вижда много от съвременниците си да загиват. В началото на неговата кариера и собственият му брат загива пред очите му във водите на извора Wakulla.

Ексли обаче оцелява и продължава пътя си навътре из необятните пещери и напред в областта, която го интересува. До навършване на 23-годишната си възраст той прави повече от 1000 гмуркания в пещери. Той е и първият човек в света с регистрирани над 1000 пещерни гмуркания. Тези влизания, заедно със съобщенията за фатални инциденти, които задълбочено обмисля, стават основа на философията му за пещерното гмуркане, която публикува в книгата си.

Ексли е обезпокоен от големия брой загинали в пещерите на Флорида и смята, че решението на проблема с увеличаващите се фатални случаи трябва да е в специализираното обучение на

водолазите, които искат да практикуват този вид гмуркане. Книгата, която написва, всъщност предизвиква доста спорове. Някои членове на общността на пещерните водолази смятат, че като прави достъпна тази информация, той само ще примами още водолази в пещерите и дори ще предизвика увеличаване на жертвите. Ексли обаче се оказва прав и през следващите години, с осигуряването на достъп до повече систематизирана информация за обучение на желаещите да станат пещерни водолази, броят на смъртните случаи драстично спада.

„ОКТОПОДЪТ“

В търсене на още по-голяма безопасност Ексли създава може би най-значителното си изобретение, допринесло най-много за популяризиране на гмуркането въобще – „октоподът“.

Разработката на Ексли е свързана с техниката на споделяне при спешност на един регулатор между два водолази. Докато случаите на повреда на регулатора са редки, много по-често се случва единият от водолазите да изразходва целия си въздух. Тогава до излизане от пещерата и от водата трябва да се премине на „дишане с партньора“. При него единият водолаз си поема въздух през регулатора, след което го предава на другия, който на свой ред поема въздух и връща регулатора обратно. И така партньорите се редуват през целия път обратно до повърхността. Тази техника работи, но е неудобна и неминуемо забавя процеса на излизане на водолазите от водата, тъй като те трябва непрекъснато да спират и да си прехвърлят регулатора. Когато всяка секунда има значение, такова забавяне е неприемливо и Ексли решава, че тази техника трябва да се подобри. Той смята, че проблемът ще се реши, ако всеки водолаз носи със себе си резервна втора степен (т.е. допълнителен маркуч и регулатор, прикрепени към бутилката). Така двамата водолази ще могат да дишат едновременно от една и съща бутилка, единият през основния регулатор, а другият – през допълнителната

втора степен, без да трябва да се забавят или да спират, за да си прехвърлят регулатора.

Проблемът бил, че нито една от предлаганите тогава на пазара първи степени нямала допълнителен отвор за ниско налягане за монтиране на резервната втора степен. Без да се обезкуражава, Ексли се свързва с Джоузеф Калифано, който ръководи фирмата Underwater Designers. Калифано остава верен на репутацията си на магьосник в областта на машините и за нула време Ексли получава първа степен не с един, а с цели пет отвора. По този начин по желание към първата степен могат да се свържат до пет втори степени. Гледката на толкова много маркучи, излизащи от бутилката, напомнила на водолазите за октопод. Така се появило и името, с което сега всички сме свикнали. Много

Екли постига огромни успехи в пещерното гмуркане. За повече от 29 години той прави общо над 4000 влизания в подводни пещери. През цялото това време той като че ли притежава шесто чувство, странната способност да знае кога да продължи напред и кога да отстъпи и да се откаже. Има моменти, в които изглежда почти неуязвим, твърде умен, за да бъде хванат в капана, убил много други.

Той превъзхожда останалите най-вече с това, че измества традиционните в областта на пещерното гмуркане граници за разстояние и дълбочина.

бързо гмуркането с регулатор и октопод се превръща в стандарт във водолазната индустрия. Днес всеки сертифициран водолаз по света носи „октопод“ като поддържащо средство за спешен случай.

В извора в Cathedral Canyon във Флорида, място, което имало такъв потенциал за гмуркане, че Екли дори си купува имот и се преселва там, той постига световен рекорд за проникване в пещера на повече от 2 подводни мили (3,7 км) по време на 11,5-часово солово гмуркане през 1990 г.

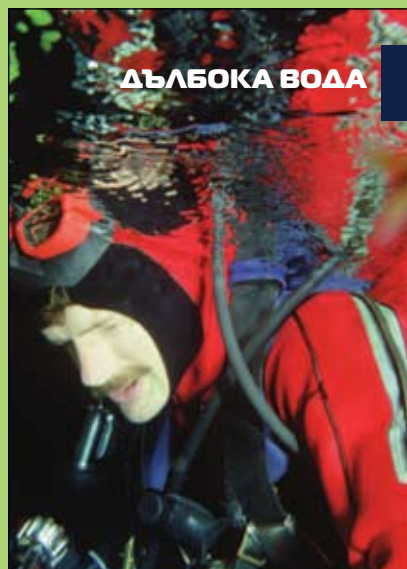
Екли е известен както с опита си в дълбочинното гмуркане, така и с това, че се превръща в един от пионерите на техническото гмуркане по времето, когато водолазният спорт навлиза в нов етап от развитието си.

С увеличаването на дълбочината водолазите трябва да дишат въздух с високо налягане. Когато е под високо налягане, азотът във въздуха причинява наркоза, състояние подобно на алкохолно опиянение, което се увеличава с дълбочината. Дори жизненоважният кислород става отровен над 60 м дълбочина (въпреки че Екли, като един от малкото водолази, които са се спускали на 122 м, дишайки въздух, и са издържали, демонстрира поносимост и към това).

Най-практичното решение за тези, които се гмуркат на големи дълбочини, е използването на специални газови смеси като тримикс, при които намаленото съдържание на кислород и азот е заместено с инертния газ хелий. Докато ранните експерименти с използване на смесени газове в САЩ завършват трагично (приятелят на Екли, Луис Хоцендорф, умира при такъв опит), дълбочинните спускания на Екли в мексиканския сифон, известен като Nacimiento del Río Mante скоро доказват ползата от тримикса за пещерното гмуркане. Тези смеси не само позволяват на водолазите да стигат по-дълбоко, без да получават азотна наркоза или отравяне с кислород (кислородна токсичност), но и намаляват необходимото време, прекарано на декомпресационните стопове по време на изплуването, а използването им спомага за постигане на нечувани дотогава дълбочини и дънни времена.

Започвайки през 1979 г., Екли методично работи все по-дълбоко в пещерата Río Mante. През март 1989 г., използвайки тримикс, той поставя световен рекорд, като се гмурка на дълбочина от 268 м, връщайки се на повърхността след 14 часа декомпресия без никакви вредни последици за организма му.

ДЪЛБОКА ВОДА

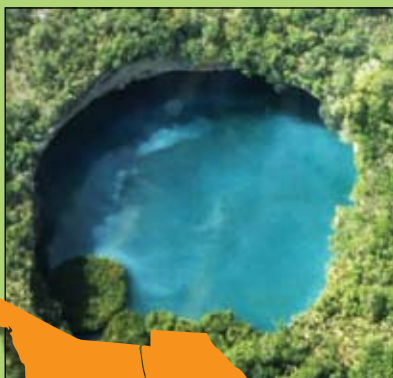
РЕКОРДИТЕ НА ЕКСЛИ

ДЪЛБОЧИННИ РЕКОРДИ

1977	102 м	Boiling Hole
1981	108 м	Die Polder
1987	198 м	Mante
1988	234 м	Mante
1989	260 м	Mante
1993	259 м	Bushmansgat

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПЕЩЕРИ

1970	630 м	Blue Spr, FI
1972	736 м	Devil's Eye, FI
1974	901 м	Devil's Eye, FI
1975	932 м	Devil's Eye, FI
1975	992 м	Devil's Eye, FI
1975	1188 м	Mantee Spr, FI
1975	1234 м	Mantee Spr, FI
1978	1338 м	Hole in the Wall, FI
1978	1359 м	Hole in the Wall, FI
1978	1442 м	Blue Spr, FI
1978	1446 м	Blue Spr, FI
1981	1756 м	Big Dismal, FI
1981	1776 м	Manatee, FI
1981	2062 м	Manatee, FI
1981	2302 м	Manatee, FI
1989	3076 м	Chips Hole, FI
1990	3285 м	Cathedral, FI

Пещерата Zacaton
в североизточния щат
Tamaulipas, Mexico

В следващите години Шек Ексли и неговият екип продължават проучванията на дълбоките подводни пещери и сифони. През август 1993 г. Ексли достига 263 м, като докосва гръното на пещерата Bushmansgat в Южна Африка, но не и без да изпита сериозна форма на нервния синдром, причинен от високото налягане (HPNS, High Pressure Nervous Syndrome), включващ замъглено зрение, напрежение и неконтролируем тремор.

Скоро след това Ексли се присъединява към Джим Боудън и заедно насочват усилията си върху пещерата Zacaton (позната и като Pit 6350), намираща се на север от Темпико в Мексико, известна с това, че е дълбока поне 329 м. През септември Боудън се гмурка на дълбочина от 236 м в тъмните, топли води на сифона, а Ан Кристоувич, лекарят на екипа, се спуска до 165 м, което е нов световен рекорд за жена. Предишният такъв рекорд е направен в Рио Манте от жената на Ексли, Мери Елън Екоф. По време на септемврийската експедиция екипът съобщава, че въпреки направените повече от 30 гмуркания на голяма дълбочина, никой не среща проблеми, свързани с налягането. Заявяват, че в бъдеще се планират и гмуркания на дълбочина, по-голяма от 300 м.

Числото звучи добре. Препреминаването на 300-те метра би било важно събитие, необходимо за достигане на гръното на Zacaton. До завръщането на Шек Ексли в Мексико през пролетта на 1994 г., числото 300 вече трябва да се е появило в главата му.

На 6 април 1994 г. след дълги месеци на задълбочени и педантични изчисления и планове Джим Боудън и Шек Ексли влизат във водата на Zacaton. Макар че традиционно при този тип опити в пещерното гмуркане спусканията са солови, Боудън и Ексли се гмуркат едновременно с отделни въжета с тежести и етикети на раз-

стояние от около 7 до 9 м един от друг. В действителност всеки от тях е сам в мрачната вода. Дори надеждата да се виждат един друг е била минимална. След 11 минути Боудън достига 273 м, но резервите му от въздух са по-ниски от необходимото и той се връща обратно нагоре, за да започне повече от деветчасовата си гекомпресия. Кристоувич, която в случая е поддържащ водолаз, стои по-нагоре във водата, наблюдавайки двата потока балончета, издигащи се от дълбочината. Осемнадесет минути след началото на гмуркането тя вижда, че балончетата, идващи от страната на Ексли, спират. Съпругата на Ексли, Мери Елън, се спуска до 85 м, където издатина в скалите може би спира потока от балончета. Няма никакви балончета.

Като че ли за да докаже опасността на гмуркането в пещери, Ексли загива на 45-годишна възраст, докато се опитва да постави рекорд от 305 м (1000 фута) в мексиканския сифон.

Какво се е случило с Шек Ексли за 18 минути? Физиологията на извършването на таква бързо спускане до голяма дълбочина все още не е напълно изследвана и ясна, а и когато соло-водолази загиват, те обикновено оставят минимални или никакви нишки за случилото се. Разследвайки инцидента, всички приемат, че тялото на Ексли никога няма да бъде открито. Онези, които го познават добре обаче, са сигурни в едно: каквото и да се е случило, Ексли не е изпаднал в паника. Неведнъж в миналото Ексли излага на опасност собствения си живот, за да спаси нечий друг и железните му нерви преодоляват и най-кошмарните обстоятелства. „Той беше изключително хладнокръвен“, казва Боудън за него.

Но Шек Ексли има още една изненада за света. Три дни след гмуркането, когато издърпват от пещерата въжето, по което се е спуснал, тялото му излиза заедно с него. Въжето е умишлено завързано около ръцете му и крановите на странично монтираните около тялото бутилки. Водолазният компютър, монтиран на кръста на Шек Ексли показва максимална дълбочина от 268 м.

Не може да се смята, обаче, че смъртта на Ексли е инцидент, причинен от змуркането в пещера. Въпросната пещера по принцип не е от най-опасните и предизвикателните, тъй като представлява процеп надолу, продължаващ като чели безкрайно. Истинската опасност е във физиологичните последици от дишането на въздух под огромното водно налягане на такава дълбочина.

По-късно членовете на екипа публикуват подробен анализ, в който се прави заключението, че Ексли може би е станал жертва на „HPNS (нервния синдром на високото налягане), изострен от азотната наркоза на тази дълбочина и причинено от кислорода омаломощаване или конвулсия“ или комбинация от тези фактори. Двете основни бутилки на Ексли са изразходвани, както и едната от двете странично монтирани (другата е недокосната). Екипът предполага, че по неясни причини Ексли свършва въздуха в основните си бутилки и е принуден да превключи на странично монтирания „газ за изплуване“, който е много по-неподходящ за тази дълбочина, с което ситуацията се влошава още повече. В един момент завързва въжето около себе си, за да стабилизира позицията на тялото си, но в крайна сметка загубва съзнание, преди да успее да овладее ситуацията. На подобни дълбочини порано в Bushmansgat той изпитва толкова интензивен тремор, причинен от HPNS, че среща трудности дори и при извършването на такава елементарна задача като работата с инфлатора.

Както при повечето трагедии, навярно и тук причината, довела до случилото се, не е една-единствена, а има цяла пагубна поредица от събития, които дори и Ексли не е могъл да преодолее – никога няма да разбере със сигурност.

Как да тъгуваме за човек, загинал, разбивайки границите на възможното, което повечето хора оценяват най-малкото като безразсъдно? Какво може да се каже за човек, който поема риск, въпреки че осъзнава сериозността му?

„Той загина, правейки това, което обичаше и правеше по-добре от всеки друг на света“, казва по-късно Боудън.

Може би това е всичко, което трябва да се каже. Шек Ексли преценява рисковете, обмисля обстоятелствата и прави избора си, без да се интересува от ничие съгласие или съжаление.

Дали Ексли загива в ненужно преследване на безсмислен рекорд или е пионер, който разбива разбиранията ни за змуркане на големи дълбочини? Един от приятелите му го описва като човек, който винаги е искал да надникне зад следващия ъгъл. Той се змурка на огромни дълбочини, подтикван от нещо, което непреодолимо го кара да продължава; нещо, което повечето хора никога няма да разберат напълно.

Има толкова малко неизследвани места по света и толкова малко истински изследователи!

Пещерата Devil's Hole (Eye) край Hawthorne, Florida, USA

BEYOND BOUNDARIES

The dive computer you've
been waiting for.

Breaking boundaries with sophisticated technology and intuitive design, UWATEC introduces Galileo Sol, the ultimate graphic dive computer. Galileo Sol goes beyond the conventional with an innovative heart rate monitor for precise decompression calculations and a navigational system including a full-tilt, digital compass with bearing memory. Made for divers of all levels, this user-friendly, interactive computer also boasts an exceptionally large dot matrix display screen with three display options and multiple personalization features.

Galileo Sol by UWATEC.
In partnership with
Polar - listen to your body.

**DEEP DOWN YOU
WANT THE BEST**

www.podvoda.com
Sportissimo
51 Stamboliiski Blvd., Sofia

UWATEC

САМО ЗА
-10%
КЛУБНИ ЧЛЕНОВЕ

ОТКРИЙ НЕПОЗНАТОТО

Магазин Sportissimo, бул. Стамболийски 51 тел.: +359 889 416 846, и на www.podvoda.com

Магазин Sportissimo, бул. Стамболийски 51, София, +359 889 416 846 и на www.podvoda.com

САМО ЗА
-10%
КЛУБНИ ЧЛЕНОВЕ

SCUBAPRO
Deep Down You Want The Best